

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

4015

F

67

4015 F67

~~189~~
~~189~~

NEDERDUITSCHÉ
SYNONIMEN.

1919/4
2/840

~~102029~~

NEDERDUITSCH SYNONIEMEN.

*Een vervolge van het Beredeneerd Neder-
duitsch Woordenboek, in Lak-Formaat.*

DOOR H. MARTIN, JR.

Aujourd'hui même, les autels de cette belle langue ne sont pas abandonnés; ils ne manquent pas d'encens. Elle vit encore dans la poésie de Collens, de Feitt, de Van Hal, de Loots, d' Hulster, des deux Klyn et des deux Viskerdijk; ainsi que dans la prose de Siegenbeek, de Stuur en de l'inimitable Van der Kalk! J. J. Wilkens.

TE AMSTERDAM, BIJ
J. Martin en Comp., Boekdrukkers,
OF DEN OUDERIJDS VOORBURG WAL, OVER HET STADHUIS.

NEDERDUITSCH E S Y N O N I M E N.

AANDICHTEN, TE LAST LEGGEN.

Aandichten wil zoo veel zeggen als valschelijk beschuldigen, daarentegen heet het beschuldigen, dat op gronden geschiedt, *te last leggen*. Eenen onschuldige wordt AANGEDICHT, eenen schuldige wordt TE LAST GELEGD.

AANDUIDEN, AANWIJZEN, AANTOONEN.

Aan het verstand wordt door *aanduiden* kenbaar gemaakt; men *wijst of toont aan*, om aan het gezigt kennelijk te doen worden. Men moet eenen blinde iets AANDUIDEN, omdat men het hem niet kan *aanwijzen of aantoonen*; wijders verschillen *aanwijzen* en *aantoonen* met elkanderen in zoo verre, dat het eerste in eene ruimere beteekenis wordt gebezigt, dan het tweede: *u, uwe pligten AANGewezen hebbende, zal ik u AANTOONEN, hoe gij dezelve moet vervullen.*

AANFOKKEN, AANKWEEKEN.

Dieren worden AANGEFOKT, gewassen worden AANGEKWERET; van daar dat men zegt: *verfokkerij en bloemkwekerij.*

AANHALEN, BEMEUREN, BESOEFEN.

Het aanhouden van goederen, welke op eene wijze vervoerd worden, die de wet verbiedt, heet AANHALEN; hij die tegen eene heur handelt, wordt BEMEURED, en de BESOETE ondergaat eene geldstraf.

AANHANG, BEND E, FACTIE, PARTIJ, ROT.

Om in het algemeen eene vereeniging van menschen uit te drukken, welke voor zekere zaak dezelfde denkbeelden koesteren, is *partij* het edelste dezer woorden; en wordt dus meest in eenen goeden zin gebruikt, daar de overigen vaak in eene

kwade beteekenis voorkomen. Het grootste gedeelte eener maatschappij welke dezelve geoorloofde doch afwijkende begrippen van de eene of andere zaak heeft, en zich dus werkzaam houdt om het doel derzelve te bereiken, wordt dan **PARTIJ** genaamd; zijn deze begrippen geoorloofd, en is men werkzaam om dezelve te doen gelden, kan dit eene **FACTIE** genaamd worden. Zij die eener partij of factie zijn toegedaan, niet om derzelve begrippen, maar uit toegenegenheid voor eenen persoon, wiens belangen zij aankleven, maken een' **AANHANG** uit. *Uit alle (al) de partijen, die Frankrijk verdeelden, vormde BUONAPARTE zich eenen aanhang, en overal werden de factiesuchtigen, die in de staatsberoerten hun voordeel beoogden, uitgelokt door hetgeen hij hun aanbood.* (WELK SYNONIEM.) *Bende* is eene lichamelijke vereeniging van menschen, tot het volbrengen van ongeoorloofde oogmerken: *eens BENDE roovers, moordenaars, enz.* *Rot*, wordt van menschen gezegd, die, zonder geweld te gebruiken, onderling aan elkanderen verbonden zijn om slechte oogmerken te bereiken: *het ROT der wigchelaren.*

AANHANGSEL, BIJVOEGSEL, BIJLAGE, BIJDRAGE.

Aanhangsel is een bijvoegsel dat met het voorafgegane in een naauw verband staat, hetgeen *bijvoegsel*, als met het vorige in geene betrekking zijnde, van uit woord onderscheidt. *Eene* nadere, doch schriftelijke, opheldering, veelal tot bewijs, van zeker stuk wordt **BIJLAGE** genaamd; geschiedt deze opheldering door middel van spraak of schrift, dan noemt men dezelve **BIJDRAGE**.

AANMERKELIJK, BIJZONDER, MERKWAARDIG, OPMERKELIJK.

Om de maat eener zaak nader te bepalen gebruikt men *aanmerkelijk*, terwijl *merkwaardig* tot de zaak zelve betrekking heeft: *het geraamte van den walvisch was in Nederland MERKWAARDIG wegens deszelfs AANMERKELIJKE grootte.* **OPMERKELIJK**, is hetgene opmerking verwekt. **MERKWAARDIG** hetgeen verdient bemerkt te worden. **BIJZONDER** wordt gebezigd van eene zaak of gebeurtenis welke door hare bijzonderheid opmerking verdient.

AANMINNELIJK, AANMINNIG, BEMINNELIJK.

In het algemeen beteekenen deze woorden zoo veel als hetgeen men beminnen kan, **AANMINNIG**, wil zeggen beminnelijk in den hoogsten graad, terwijl **AANMINNELIJK**, zoo veel is als hetgeen bemind kan worden. **BEMINNELIJK** daarentegen, dat waardig is te beminnen. *Deze beminnelijke vrouw heeft een aanminnig kindje.*

AANROEPEN, BIDDEN, SMEEKEN.

Zich tot God wenden en Hem om hulp vragen, zonder daarbij nederig de middelen tot bijstand voor te dragen, heet **AANROEPEN**: *O Heer! zijt mij genadig! daaren-*

tegen is: *Geef ons heden ons dagelijksch brood*, een gebed, of heet **BIDDEN**. Wordt een gebed in den uitersten nood gedaan, zoo noemt men het *smeeken*: **JONAS SMEEKTE God, toen hij in den visch was.**

AANSPRAKELIJK, VERANTWOORDELIJK.

Aan eene hoogere magt is men **VERANTWOORDELIJK**; men is **AANSPRAKELIJK** aan zijngelijken of minderen. Het doel van *verantwoording* is regtvaardiging; *aansprakelijkheid* verplicht ons tot vergoeding van schade. **VERANTWOORDELIJK** is men wegens bestuur, *aansprakelijk* wegens bezit. *De ministers zijn aan hunnen Vorst verantwoordelijk, en aansprakelijk voor de gevolgen eener eigendunkelijke handelwijze.*

AANSTAAN, BEVALLEN, BEHAGEN.

Iets dat kortstondige aangenaamheid geeft, *bevalt*; zoo kan men zeggen: *dit schoone meisje BEVALT mij*, wanneer hare schoonheid voor een oogenblik treft; kon dezelve bij aanhoudendheid blijven innemen, dan zoude men in dit geval zeggen dat dezelve **BEHAACT**. Daar nu bevallen een aanhoudend behagen aanduidt, zoo zoude men niet kunnen zeggen dat iets *blijft bevallen*. Wijders geeft *aanstaan* eene geringe bevalligheid te kennen. *Dit kleed zoude mij nog al AANSTAAN als het meer naar de mode ware.*

AANSTEEKEN, BESMETTEN.

Het zoogenaamd overerven van eene ziekte, welke, zonder het gebruiken van hulpmiddelen, van selve weder kan genezen, noemt men *aansteking*; doch eene mededeeling van stoffen, die kwalen of ziekten veroorzaken, welke zonder hulpmiddelen ongeneeslijk zijn, is *besmetting*: *de scharlakenkoorts STEEKT AAN; de pest BESMET.*

AANTAL, GETAL, MENIGTE.

Een *aantal* sluit in zich het denkbeeld van *zoo talrijk, dat men het niet kan optellen*. *Menigte* eene zeer groote, echter telbare hoeveelheid. *Getal* is eene verzameling, waarvan de bepaling der hoegrootheid bekend is, daarom is het eene *tegenstrijdigheid* te zeggen: *een ontelbaar getal*. *De lasteraars zijn zoo groot in AANTAL, dat men hetzelve tot geen GETAL soude kunnen brengen, te meer, daar er zich op alle plaatsen in MENIGTE opdoen.*

AANWEZEND, AANWEZIG, TEGENWOORDIG.

Het onderscheid der twee eerste woorden, in hunne onderlinge betrekking, is van geene groote beteekenis. Het eerste, kunnende als deelwoord beschouwd worden en het tweede een bijvoegelijk naamwoord zijnde, geven zij, den toestand van hetgene op eene plaats nabij andere dingen is te kennen. Men kan dus *aanwesenden* en *aan-*

wezig onverschillig het eene voor het andere gebruiken; echter dient opgemerkt te worden, dat men behoort te zeggen: *ik ben*, *ik was aanwezig*, in plaats van *aanwezen* omdat het eerste een bijv. naamw. is en het tweede als deelwoord kan beschouwd worden. *Tegenwoordig* onderscheidt zich merkelyk van de vorige synonimen, doordien dit woord eene veel nadere bepaling te kennen geeft dan het vorige. Men zal b. v. zeggen: *Toen NAPOLEON in Holland verscheen, waren te Amsterdam vele Hofgrooten AANWEZIG, die ook bij de krooning van WILLEM DEN EERSTEN zijn TEGENWOORDIG geweest.* Bij eene gebeurtenis welke men ziet, of waar men zeer nabij is; bij eene redevoering, enz. welke men hoort, is men *tegenwoordig*; in eene stad of op eenige andere plaats, waar iets voorvalt, kan men *aanwesig* zijn, wanneer men zich niet bij het gebeurde regtstreeks in persoon bevindt.

AANZIENLIJK, ACHTBAAR.

Hij die zich door zijnen stand in de Maatschappij aanzien verwekt, en zich door bekwaaamheden van zijne medeburgers onderscheikt, kan geregd worden *aanzienlijk* te zijn; wordt zulk een aanzien bij eenen gevorderde in jaren voorondersteld, dan is het *achtbaarheid*. *De wijze waarop JOAN VAN OLDENBARNVELT zich meermalen bij de engelsche koningin ELIZABETH en bij andere mogendheden gedroeg, maakte hem een AANZIENLIJK man, terwijl zijne deugden hem in zijnen ouderdom eene ACHTBAARHEID gaven, zoozeer door het volk miskend geworden.*

AAS, VOEDSEL.

Datgene wat tot spijs der dieren, imsonderheid der vogelen, dient, is AAS; de mensch, ook het dier bedienen zich van VOEDSEL; evenwel kan men niet zeggen *het aas voor een mensch*, omdat hetzelfde alleen tot voedsel voor dieren dienstig is.

AFBEELDING, AFBEELDESEL, BEELD, BEELDTENIS.

Een *Afbeeldsel* wordt door eenen schilder, beeldhouwer, enz. gemaakt naar een *BEELD* dat hem zinnelyk is voorgesteld, of hetwelk alleen in de gedachte gevormd wordt. *Dit portret is een Afbeeldsel van den dapperen MOURN.* — *Afbeelding* wordt gebruikt voor eene zinnelyke voorstelling van eene zaak, of zamenhang van omstandigheden. *De slag van Waterloo, door VAN BREE geschilderd, is eene AFBEELDING die den schilder eer aandoet.* Eene *Beeldtenis* is de gelijkenis van eenen persoon, welke de verbeeldingskracht alleen doet voorstellen. *Ik kan mij hare BEELDTENIS nog levend voor de gedachte halen.*

AFDANKEN, AFSCHAFFEN, AFSCHIED GEVEN, BEDANKEN, ONTSLAAN, AFZETTEN OF ONTSETTEN.

Aan dienstboden en andere onderhoorigen wordt AFSCHIED gegeven, wanneer men anderen in hunne plaats aanneemt; doch worden dezelve door geenen meer vervangen,

dan DANKT men hen AF. Men BEDANKT iemand, welke zich bereidwillig en belangloos tot het doen van eene of andere dienst heeft verleend: *De president is loffelijk BEDANKT geworden, voor zijne voorzitterschap.* Een ambtenaar, of ook iemand die zich, volgens regten, verbonden heeft, tot het getrouw waarnemen van zijnen post, kan ontslagen worden, ofschoon hij immer een deugdzaam en ijverig persoon was; doch pleegde hij schelmerijen, dan zoude hij hierdoor van zijnen post kunnen AFGEZET worden: *Dese minister heeft zijn ONTSLAG verzocht, omdat hij vooruitsag dat zijne onbillijke handelwijzen hem het ONTZET zijner bediening zouden bewerken.*

ACHTELOOS, ONACHTZAAM, ONOPLETTEND, SLOF.

Hij die nimmer op iets acht geeft is *achteloos*: *dit kind zal nimmer oplettend kunnen zijn, dewijl het altijd ACHTELOOS is.* De *onachtsame* is niet *achteloos*, omdat hij dikwijls oplettend is: *wanneer gij uwe ONACHTZAAMHEID niet betert, zal deselve in eene ACHTELOOSHEID kunnen overslaan.* ONOPLETTEND is hij die nu en dan geene opmerkzaamheid gebruikt. Degene is SLOF, die *achteloos* is uit traagheid, meer dan uit natuurlijk gebrek.

AFGODENDIENST, AFGODERIJ, BEELDENDIENST.

Eenen valschen god aanroepen, zonder denzelfen te zien of gewaar te worden, heet AFGODERIJ. Het eerbewijzen aan het afbeeldsel van eenen valschen god, is AFGODENDIENST. Zij die de godheid vereerden door het aanbidden van zon, maan, water, enz., bedreven AFGODERIJ. *De eerbewijzingen, welke de Egyptenaren den Os Apis betoonden, kan afgodendienst genaamd worden.* Eene eerbiedige beschouwing van de zoogenaamde beeldtenis van God, van eenen aangenomen heilige, enz., zonder in het oog te houden, dat niet het afbeeldsel, maar het wezen dat daardoor wordt voorgesteld, eer mag aangedaan worden, wordt BEELDENDIENST genaamd.

AFGUNST, NIJD, WANGUNST.

Hij die vurig verlangt om te bezitten hetgeen een ander toekomt, gevoelt *nijd*, of is *nijdig*. Het niet gunnen van iets, dat men zelf niet hebben wil of kan, is *afgunst* of *wangunst*. *De AFGUNST van den stervenden woekeraar, toen hij den NIJD zijner schraapsuchtige erfgenamen gewaar werd, was zoo groot, dat hij oogenblikkelijk bezweek.* WANGUNST is eene afgunstigheid in den hoogsten graad.

AFKNIBBELEN, AFDINGEN.

Eene aanvraag tot vermindering van prijs, welken vermeend wordt te hoog genomen te zijn, is geoorloofd en wordt *afdingen* genaamd. Een koperer DINGT af op waren, die hem aangeboden worden om te koopen: doch wil hij b. v. van het leen des arbeiders, die hem dezelve te huis bragt, iets verminderen, dan KNIBBELT hij AF.

AFWENDEN, ONTWENDEN.

Beide deze woorden duiden het verlaten aan van zich eigengemaakte gewoonten, met die onderscheiding, dat het eerste meer tot den persoon en het tweede meer tot de zaak betrekking heeft. Derhalve *went* men zich van eene zaak *af*, terwijl de zaak *zelve ontwend* wordt. Ook zegt men van iemand welke de eene of andere gewoonte verlaat, zonder opoffering of vaarwelzegging van eenige zaak, dat hij *iets afgewend* heeft; in het tegenovergestelde geval wordt dit *ontwend*. Men **WENT** *sich dus het vloeken AF*, en men **ONTWENT** *het rooken*.

AFZWEREN, VERLOOCHENEN, VERLAKEN.

Eene plegtige en geoorloofde verklaring, dat men iemand verlaten of zekere leer of denkwijs niet meer aankleven wil, noemt men *afzweren*. **LUTHER heeft de roomsche godsdienst AFGEZWOREN**. *Verloochenen* en *versaken* worden voor ongeoorloofde verlatings genomen, en wel geschiedt het eerste met woorden en het tweede met daden. **PETRUS VERLOOCHENDE zijnen Meester, daar JUDAS hem VERZAAKTE**.

AJUIN, UIJEN.

Deze twee woorden duiden eene en dezelfde vrucht aan; evenwel wordt *uijen* meer voor eene bepaalde soort en *ajuin* meest voor het onbepaalde gebezigd. *Ik lust gaarne dese kleine soort van UIJEN*. De **AJUIN** kan tot *verschiedens soorten* gebragt worden.

AKKERBOUW, LANDBOUW.

Landbouw is het bouwen of vruchtbaar maken van land of van te voren onbewerkte grond. *Akkerbouw* is het bouwen van akkers, of van grond die vroeger tot beplanting is toe bereid geworden: *wanneer de bewoners van Frederiksoord de dorre heide door den LANDBOUW zullen vruchtbaar gemaakt hebben, zal de AKKERBOUW dezen eersten en moeilijksten arbeid vervangen*. Onbepaaldelijk gesproken, is het ook beter *land-* dan *akkerbouw* te bezigen, b. v. *in dit rijk is de landbouw een voorname tak van bestaan*.

ALTHANS, ALTOOS.

Kiesche schrijvers gebruiken deze beide woorden, welke *ten minste* beteekenen, met deze onderscheiding, dat zij *althans* meer op omstandigheden en *altoos* op tijd laten betrekking hebben: *hij ALTHANS kan het niet gedaan hebben*, zou dan even zoo veel zeggen, als: *al de omstandigheden deser zaak nagaande, kan men niet vermoeden dat hij het gedaan hebbe*; en *hij ALTOOS heeft er niet van gesproken*, beteekent zoo veel als: *nooit, of in geen mogelijk te berekenen tijd soude hij hiervan hebben kunnen spreken*.

ALTOOS, ALTIJD, IMMER.

Tusschen *altoos* en *altijd* wordt nagenoeg geen synonimiek onderscheid bespeurd en worden dus, zonder onderscheid, voor het verledene zoo wel als voor het toekomstige gebruikt. Het is dan hetzelfde te zeggen: *ALTOOS of ALTIJD was hij een vijand der deugd, en hij zal het ook ALTOOS of ALTIJD blijven. Immer* wordt, even als het tegengestelde *nimmer*, alléén voor het toekomstige gebezigd: *hij zal IMMER (zonder ophouden) zijne grondbeginselen blijven aankleven.*

AMBACHT, BEROEP, HANDWERK.

In het onbepaalde duiden deze drie woorden den stand aan van elken persoon in het bijzonder, welken hij in de Maatschappij bekleedt. *Beroep* is de edelste dezer onderscheidingen; het beteekent in het algemeen eene werkzaamheid meer door geest dan door inspanning van lichamelijke krachten. *Een god- en regsgeleerde, een geneesheer, enz. hebben een BEROEP; een horlogiemaker, een goudsmid, hebben een AMBACHT.* In den bepaaldsten zin is *ambacht* edeler dan *handwerk*, en geeft, wel is waar, eene besigheid te kennen, welke met handenarbeid gepaard gaat, doch ook tevens veel overlegs en wetenschappelijke kunst vereischt, hetgeen met *handwerk* niet het geval is: *het houtzagen, het touwslaan, en dergelijke kostwinningen kan men HANDWERKEN noemen.*

AVONTUUR, GEBEURTENIS, VOORVAL, TOEVAL.

Een voorval welk het algemeen betreft, hetzij van personen of zaken, is eene *gebeurtenis*. *Het nemen der stad Moskouw door NAPOLEON had heilsame GEBEURTENISSEN ten gevolge.* Eene gebeurtenis welke alleen personen betreft, kan men *voorval* noemen: *het gevangen zetten van desen grooten held op St. Helena is een VOORVAL*, en zonde hij, b. v. op zijne reis naar dit eiland, door eene schipbreuk omgekomen zijn, dan had men dit een *TOEVAL* kunnen noemen, omdat sulk eene gebeurtenis niet kan voorzien worden. Een *avontuur* is een zeldzaam, wonderbaarlijk en aan groote gevaren blootgesteld, *voorval*, dat een persoon, in het bijzonder, ondervindt. *De AVONTUREN van TELEMACHUS zijn leersaam en onderhoudend.*

BAAR, STAAF.

Kostbare metalen, in eene langwerpige gedaante gegoten, noemt men *baar*: eene *BAAR goud of silver*. Aan metalen die door smeding sulk eene gedaante bekomen, geeft men de benaming van *staaf*: *erne STAAF ijsers.*

BAATEUCHT, HEBBUCHT, EIGENBAAT, EIGENRELANG.

Dese vier woorden geven, in het algemeen, een te sterk bejag naar voordeel

te kennen; doch het eene in eenen veel hooger en graad dan het andere, en dus op eene meer laakbare wijze blijkelyk. De *baatzuchtige* haakt naar baat of voordeel; de *hebzuchtige* verlangt te hebben of te bezitten. Een vader, b. v. welke zijne kinderen, in kommervolle omstandigheden, met geld of goederen kan te hulp komen, en het niet doet, is een **HEBZUCHTIGE**, omdat pligt hem tot ondersteuning moest bewegen; *baatzuchtig* is hij niet, want door zijne handelwijze verkrijgt hij geen voordeel. De **BAATZUCHTIGE**, daarentegen, tracht op alles gowin te behalen, doch aan den anderen kant wil hij soms ook, ten behoeve van anderen, iets van het verkregene afstaan; hij kan zelfs mild, doch nimmer edelmoedig zijn, welke goede hoedanigheid een *hebzuchtige* nooit bezit. *Eigenbaat* heeft zucht tot geld, goederen, eer of schittering ten doel, waarvan men zich gaarne alléén zoude willen bedienen. Het *eigenbelang*, of belang voor zich zelve, is vaneenen anderen aard; het heeft gewoonlijk geen geld of goederen, maar welstand van zij eigen *ik* tot voorwerp. Zoo heldert **WEILAND** het onderscheid tuschen deze twee synonimen door het volgende voorbeeld op: *n Die aan eenen geneeskundigen (geneeskundige) diensten bewijst, om des te zorgvuldiger bijstand in eene ziekte te genieten, handelt uit eigenbelang, maar niet uit eigenbaat. De geneeskundige, die rijken bij voorkeur boven armen bedient, doet zulks uit eigenbaat.*"

BARAK, KAZERNE.

Een verblijf of eene huisvesting van hout zamengesteld, ten dienste voor krijgsvolk, is eene **BARAK**; doch is zulk een verblijf voor duurzaamheid ingerigt en daarom van steenen opgebouwd, dan noemt men het eene **KAZERNE**.

BEDELAAR, SCHOOLJER.

Hij die het bedelen als een beroep behandelt, of hetzelfde voor zijne dagelijksche bezigheid neemt, is een **BEDELAAR**. Een **SCHOOLJER** is een lui armoe-dig mensch, die op de genade van anderen leeft; zulk een, wordt ook dikwijls *landlooper* genaamd.

BEDRIEGERIJ, BEDROG.

Herhaalde misleidingen noemt men **BEDRIEGERIJ**. Eene enkele, doch zeer gevoelige of gewigtige teleurstelling heet **BEDROG**. Het laatste is slimmer dan het eerste. Kleine misleidingen worden niet spoedig opgemerkt, en kunnen daarom dikwijls opeenvolgend geschieden, daar bedrog door dezelfs belangrijkheid spoediger aan den dag komt.

BEEMD, WEIDE, WEILAND.

Een afgeperkt stuk gronds, geschikt om het vee op te laten grazen, is eene *weide*; eene onbepaalde uitgestrektheid van dien zelfden grond noemt men *wiel-*

land. Beemd toont aan dat het een geschikte grond is, waarop men veel zoude kunnen weiden, alhoewel het geen weiland is. *Over het geheele koninkrijk der Nederlanden genomen, wordt de grond niet meer tot WEILAND gebruikt dan in Friesland; ook brengen de WEIDEN haren bezitters nergens meer voordeel aan, dan in deze streek.*

BEEST, DIER.

Een levend wezen, dat zich voedt en min of meer bewustheid heeft, is de algemeene benaming van *dier*. De edelste soort hiervan is de mensch, voor zoo ver men hem zonder rede beschouwt, en hij de bewustheid in dien hoogen graad heeft, om het goede van het kwade te kunnen onderscheiden, terwijl geheel redeloze schepselen den naam van **BEEST** dragen. Een mensch die zich niet van zijne redelijke vermogens op eene gepaste wijze bedient, stelt zich gelijk aan een *dier*.

BEGAAN, FLEGEN.

Eene misdaad wordt **GEPLEEGD**; een misslag wordt **BEGAAN**. Het eerste is veel erger dan het tweede.

BEGEVEN, VERLATEN.

Het eerste wordt meer ten aanzien van personen of persoonlijk genomene dingen gebruikt dan het tweede; ook veroorzaakt de daad van begeven een verlies aan hetgeen begeven wordt, dat niet altijd met verlaten plaats heeft. *De deugd BEGAF dezen jongeling, of liet hem aan zich zelve over. — Zoodra ik hem zag binnen treden, VERLIET ik de kamer.*

BEK, MOND, MUIL, NEB, SMOEL, SNAVEL, SNEB, SNOET OF SNUIT.

MOND is het bekende gedeelte van het menschelijk hoofd; al de overige benamingen zijn op beesten toepasselijk. De vogelen, inzonderheid, en alle dieren welke spits toeloopende bekken hebben, bezitten eenen **SNAVEL**, **SNEB**, **NEB** of **BEK**; doch viervoetige, gelijk varkens, enz. hebben eenen **SNOET** of **SNUIT**. Het gebruik schijnt evenwel, ofschoon niet eigenaardig, het woord *bek* ook voor den mond der herkaauwende dieren te bezigen, hoewel ook andere talen, waarvan dit *bek* kan oorspronkelijk wezen, het niet met zulk eene algemeene beteekenis gebruiken. De vleeschvretende, doch vooral de verscheurende dieren, die gemeendijk eenen grooten bek hebben, vreten met den **MUL**; de huisdieren, als hond, kat, enz. hebben evenwel eenen *bek*. **SMOEL** wordt ook somtijds voor eenen grooten mond van beesten, zonder onderscheid, gebruikt, en dikwijls, doch in de lage volkstaal, hoort men dit woord, even als *bek*, op menschenmondten toepassen, in: *houdt uw BEK!* en het nog gemeenere: *houdt uw SMOEL!*

BEKENNEN , BELJJDEN.

Iets vrijwillig , ongedwongen , en veelal op eene plegtige wijze kenbaar maken , noemt men *belijden*. *Eene godsdienst BELIJDEN ; zijne zonde aan God BELIJDEN*. — *Bekennen* heeft door uitwendige of van andere aangebragte noodzaak , plaats : men **BEKENT** dat men ongelijk heeft , omdat de overtuiging door een ander is geschied , ook **BEKENT** men door eene oogenblikkelijke aanjaging van vrees of smart.

BEKOREN , VERRUKKEN , VERVOEREN.

Dat iemand voor eene wijl de zinnen streelt , *bekoort* ; de *verrukking* heeft door het gevoel van eene zeer aangename zaak plaats die plotseling de ziel , als ware het , wegrukt. Een gedurig welbehagen kan men *vervoering* noemen. *WEILAND* geeft het volgende voorbeeld , op , dat hij op deze synonimen toepast. *Het gezicht eener vrouw , die hem BEKOORT , moge den standvastigen man VERRUKKEN , het zal hem nooit buiten de grenzen van zijnen pligt VERVOEREN.*"

BEMINNAAR , MINNAAR , LIEFHEBBER.

In eenen bepaalden zin is een minnaar iemand die eene *minnares* heeft ; doch in eene ruimere beteekenis , komt het veel als *liefhebber* voor , welk woord eene geneigtheid tot voorwerpen en zaken te kennen geeft , van een veel minder belang is , dan die welke iemand tot een minnaar maken. *Als BEMINNAAR der schoone kunsten en wetenschappen , studeerde de groote ERASMUS met veel ijver , doch ook wist hij zijne uren van uitspanning zeer aangenaamelijk met het paardrijden door te brengen , waarvan hij een groot LIEFHEBBER was.*

BEPALEN , VASTSTELLEN.

Men bepaalt hetgeen men nog wel zoude willen of kunnen veranderen ; doch eene onherroepelijke bepaling , geschiedt door vast te stellen. *Ieder is bewust , dat men eens den dood moet ondergaan ; dit is door het Opperwezen VASTGESTELD ; doch of het sterfuur van den mensch BEPAALD is , is een punt van verschil bij sommige godgeleerden.* Ook wordt *vaststelling* van weleer wankelende en aan gedurige verandering onderhevige , bepaling gebezigd , zoo dat men ook zeer naauwkeuriglijk zegt : de prijs is *vastgesteld* , in plaats van *bepaald*.

BEROUW , BOETVAARDIGHEID , LEEDWEZEN , WROEGING.

Een langdurig leedwezen over eenen misstap welken men zou wenschen te herstellen , noemt men **BEROUW**. Het **LEEDWEZEN** veroorzaakt wel hetzelfde onaangenaam gevoel ; doch het is zoo niet bijblijvend als berouw , dat tot eene **BOETVAARDIGHEID** overslaat , wanneer men naar eene gelegenheid uitriet om voor zijn

misdrif te boe'en of daarvoor de regtvaardige straf te ontvangen. WROEGING is een hartverscheurend gevoel over gepleegde misdaden; zij kent geen berouw; hare kracht is onweerstaanbaar, en zij onttaardt dikwijls in wanhoop.

BESPRENGEN, BESPRENKELEN, BESPROEIJEN.

Korrelsgewijze bestrooijen of droppelsgewijze bevochtigen, drukt dezelfde beteekenis uit, ofschoon het eene met eene vaste zelfstandigheid en het andere met eene vloeibare stof geschiedt. *Het vleesch met zout, het linnen met water* BESPRENGEN, of BESPRENKELEN. *Besproeijen* wordt alleen ten aanzien van vloeistof gezegd en wel, wanneer eenige oppervlakte door eene zachte begieting wordt nat gemaakt. *De zachte regendroppelen hebben de aarde weldadig* BESPROEID.

BETALEN, VOLDOEN.

Eene versch gemaakte schuld terstond door geld vernietigen, heet *betalen*. Die, b. v. naar den schouwburg gaat moet zijne plaats BETALEN, niet *voldoen*. Men voldoet met geld, waren, enz., eene schuldvordering, die reeds eenigen tijd bestaat. *Eene jaarlijksche schuldvordering* VOLDOEN. Van hier dat men onder eene rekening zet: *voldaan*, (niet *betaald*).

BEEK, KIL, RIVIER, VLOED, STROOM, GOOT, GEUL, SLEUF, SLOOT, GRACHT, VLIET, KANAAL, VAART.

GOOT is eene in de aarde, in de lengte, gegravene holte, ter afperking van een gedeelte gronds, of ter afleiding van water; ook zoodanige in steen gemetselde, of van hout vervaardigde buis, beneden langs de huizen, als kleine waterleiding door de stad, of, onder de daken, ter afleiding of opvang van regenwater, dienende. GEUL duidt eene uitholling aan, welke door loopend water in den grond gemaakt wordt. Uit wagensporen en geulen leidt men het water door het maken van SLEUVEN zijdwarts af. SLOOT is eene groeve welke water *afgesloten* is, of eene zoodanige welke water tot *afsluiting* van stukken lauds dient. GRACHT duidt een breed water aan, dat rondom eenen wal gegraven wordt, en de aarde voor denzelfden oplevert. VLIET is een gegravene of andere waterloop, langs welchen een of ander water ten deele of geheel wegvliet. KANAAL is eene buis, goot, of, meer in het groot eene waterleiding, veelal tot binnenlandsche vaart dienende: (*Noordhollandsch groot kanaal*); het bed eener rivier, plaats waar de zee zich tusschen twee kusten verengt: (*het kanaal, de zeeëngte die Frankrijk van Engeland scheidt*.) Oneigenlijk: weg, middel, tusschenkomst; ik heb dat uit een zeer goed *kanaal*: het is mij door zijn *kanaal* gelukt. VAART is een gegraven of ander water, dat bevaren wordt, of naar eene of andere plaats leidt. KIL

is eigenlijk het bekken of bed van eene grootere of kleinere rivier. *BEEK* is een loopend water, veel kleiner dan eene rivier; verscheidene, uit rotsen of bronnen ontspringende, tot beken te samenloopende, en alsdan wederom in éénvloeiende, wateren vormen den oorsprong van eene rivier. Men zoude dus eene eigenlijke beek eene rivier in het klein kunnen noemen. *RIVIER* is een samenloop van wateren, die over eene bedding, of kanaal van minder of meerder uitgebreidheid, naar de zee voortstroomt en zich in dezelve uitstort, eene rivier wier oorspronkelijke bronnen of beken van den top der sneeuw- of rotsgebergten afvloeijen, aan of omstreeks den voet derzelve hare samenkomst (oorsprong der rivier) vormen, en die alsdan over eene groote uitgestrektheid lands verschillende staten en rijken onafgebroken doorloopt tot zij zich in zee uitstort, wordt ook, en wel eigenaardiger, *vloed* of *stroom* genoemd. Zoo singt de te vroeg gestorven *BORGIA* in zijn dichtstukje, *aan den Rijn*, van deze rivier:

„Zijn watren drenken de oude zoomen,
 En 't landvolk, spelende aan rijn' vloed,
 Brengt vader Rijn den lentegroet,
 Als Grootvorst van Europa's stroomen,
 Die, van der *Alpen top* gedaald,
 De stranden kust of scheurt de dijken;
 De wereld splitst in koninkrijken,
 En 't vorstlijk regtsgebied bepaalt.”

 Te Katwijk, waar de zilte golven,
 O Rijn! u wachten in haar schoot.

VLOED beteekent vloeiend water in het algemeen, zoo wel als deszelfs beweging, en met name het opkomende tij, in tegenoverstelling der ebbe. **STROOM** duidt den drang van voortdurend naar eene rigting loopend water, dat is, de daad van stroomen, en voorts ieder stroomend water, of den loop eener groote rivier, aan.

**BEVREEMD, VERRAST, VERWONDERD, VERBAASD, ONTROERD,
 ONTSTELD, ONTKET, VERSLAGEN, VERBIJSTERD.**

Wat onverwacht gebeurt *verrast* mij; wat treffend is *verwondert* mij; wat vreemd en raadselachtig is *bevreemt* mij; wat onbegrijpelijk is *verbaast* mij; wat vrees inbeesemt *ontroert* mij; wat schokt en in wanorde brengt *ontstelt* mij, of brengt mij *ontsetting* aan; wat hoogst droevig of ramspoedig is maakt mij *verslagen*; wat mij verbaast, ontroert en ontsteltonis aanbrengt, *verbijstert* mij.

BEUL, SCHERPREGTER, HENKER.

Het afschuwelijke en het wreede dat de uitoefening eener openbare lijfstraf, door eenen persoon aan eenen ongelukkige toegebracht, medebrengt, heeft het verachtelijk woord *beul* doen ontstaan; en zelfs in de dagelijksche verkeering hoort men van iemand zeggen, welke zijne evennaasten onbarmhartiglijk pijnigt, dat hij een *beul*, of zij eene *beulin* is. Het woord **SCHERPREGTER**, heeft niets verachtelijks in zich en beteekent de persoon, die uit kragt van wet in het openbaar straft of kastijdt. Doch meer bepaald gesproken, is *scherpregter* eigenlijk iemand die door eenig scherp, als zwaard, valbijl, enz. de straf volbrengt, en **HENKER** (hanger) die zulks door de koord doet, doch daar deze soort van straffen in Nederland door denzelfden beambte geschiedt, is *scherpregter* de algemeene benaming van den uitvoerder van wettelijk opgelegde lijfstraf, zelfs dan ook wanneer hij iemand niet ter dood brengt.

BEWEREN, STAANDE HOUDEN.

Iets voorstellen, noemt men *beweren*; doch het volharden in eenige begrippen, is *staande houden*. LUTHER *BEWEEDE* dat in het roomsche geloof vele schadelijke misbruiken waren; en dit gevoelen schroomde hij niet **STAANDE TE HOUDEN**.

BEWONER, INWONER, INGEZETEN, INGELAND.

Iemand die op het platte land, of op een eiland woont; is een bewoner: de **BEWONERS** van *Tervuren*, van het eiland *Urk*. De stedelingen, zijn inwoners: de **INWONERS** van *Amsterdam*. Zij die hunne vaste woonplaatsen in eene stad verkozen hebben, zijn **INGEZETENEN**. Die in bedijkte polders, landerijen hebben, of daar wonen, noemt men **INGELANDEN**.

BEZIEÏ, BEZICHTIGEN.

Eene oppervlakkige beschouwing kan men het **BEZIEÏ** van het een of ander noemen. *Bezichtigen* zegt meer; het is een naauwkeurig bezien dat met oordeel gepaard gaat. *Eene schoone schilderij wordt vrij algemeen BEZIEÏ, doch de kenners BEZICHTIGEN dezelve.*

BLAAM, VERWIJLT.

Eenen persoon te kennen geven, dat hij niet wel behandeld heeft, geschiedt door een **VERWIJLT**. Het bekendmaken eener verkeerde handelwijze, van eenen afwezende, is eene **BLAAM**.

BLOOD , VERSAAGD , VREESACHTIG .

Iemand welke schaamte heeft door het nog weinig verkeer met menschen, en uit dien hoofde, verlegenheid aan den dag legt, kan gezegd worden **BLOOD** te zijn. — **VERSAAGD** is hij, welke door eene plotselijke ontmoediging wordt aangegrepen, waarvan de eene of andere onvoorziene omstandigheid dikwijls de oorzaak is; doch de **VREESACHTIGE**, gevoelt dikwijls schrik, wanneer er weinig, ja zelfs geene oorzaak voor is.

BLOOT , NAAKT .

Om in het algemeen den onbedekten staat van iets uit te drukken, bezigt men meer het eerste dan het tweede, echter worden dezelve veeltijds onverschilliglijk de eene voor de andere genomen. Zoo zegt men: *naakte of bloote voeten; naakte of bloote boezem, enz.* Overigens geeft *naaktheid* eene meer volstreckte ontbering van deksel te kennen dan *blootheid* en duidt dien stand aan, waarin men geen ander dekkleed heeft dan de huid: *een NAAKT hoofd* is dan een hoofd zonder haar; en *een BLOOT hoofd*, een dat niet gedekt is.

BOLSTER , DOP .

Het ruwe bekleedsel van noten en dergelijke vruchten, welke de harde schil of *dop* bekleedt, die de vrucht in zich bevat, ook de schil van koorn gewassen, noemt men **BOLSTER**. **DOP** is, gelijk wij boven aanmerkten, de schil die door den holster bedekt wordt: *een kokosnotendOP*; de schaal van eijeren, enz. draagt ook den naam van *dop*.

BOOMVRUCHT , FRUIT , OOFT .

De beteekenis van het eerste woord laat zich gemakkelijk, bij deszelfs oppervlakkige beschouwing, gevoelen, en geeft duidelijk eene vrucht te kennen, die aan boomen groeit, en die zich dus van aard- en peulvrucht onderscheidt; *noten* zijn eene boomvrucht nochtan worden, in eene zeer enge beteekenis, ook die boomvruchten, welke zaadkorrels met een zacht bekleedsel omringd zijn, *ooft* genaamd: *appelen zijn een smakelijk OOFT*. **FRUIT** is een algemeen woord dat de beteekenis van *boomvrucht* en *ooft* in zich bevat en begrijpt alle vrucht, die door den mensch te genieten is.

BOOSE , DROMMEL , DUIVEL , SATAN .

Satan, duivel, boose, zijn alle namen, welke de godgeleerden vooronderstellen, wezens te zijn, die tot de geesten behooren en er zich op toeleggen, om menschen

te doen zondigen. SATAN is, volgens den Bijbel, het opperhoofd der booze geesten, terwijl den DUIVEL zulk eene volstrekte oppermagt niet toegekend wordt, maar hij alleen een overete over zijne medgezellen zoude zijn. Deze woorden worden ook somtijds figuurlijk gebezigd, als: *het is een satan van een vent*, dat dan ook een sterker beteekenis heeft dan: *het is een duivel van een vent*. BOOZE heeft dezelfde beteekenis als *duivel* en geeft even zeer eenen kwaden geest te kennen; doch wordt nimmer in figuurlijke uitdrukkingen gebezigd. DROMMEL zou ook eerhelsche geest zijn, maar het bevat dat schrikbarende niet in zich als het woord *duivel*; het stel den boozen geest in eene drollige gedaante voor, welke de verbeelding der schilders, hem als een ingedrongen dwergje afmalende, gegeven hebben; daarom beteekent de uitdrukking: *het is een drommelsche vent* even zoo veel als: *het is een wonderlijke gast of snaak*.

BORG, GIJZELAAR.

Iemand die zich voor een ander als schuldenaar verklaart, wanneer dese aan zijne verbindtenis niet voldoet, of, met andere woorden: iemand in wiens opregtheid men vertrouwen stelt, en door wien men zich, in opzigt tot eens anders verplichting, zoo deze daar aan niet mogt voldoen, geborgen of bewaard acht, noemt men BORG. Een voornaam persoon welke men, vooral in oorlogstijden, geeft en neemt, tot zekerheid van andere personen, of tot onderpanden van het nakomen van eenige belooftis voorwaarden, is een GIJZELAAR.

BORGEN, LEENEN, ONTLEENEN.

Iets voor eenigen tijd aan iemand afstaan onder beding van het afgestane terug te geven, heet LEENEN, en wordt zoo wel van iemand gezegd, die te leen geeft als te leen ontvangt. BORGEN is iets op goed vertrouwen geven of ontvangen, en komt het meest bij het afgeven van winkelgoederen te pas, welke men, uit goed vertrouwen van den kooper, vrijwillig afgeeft, zonder dadelijke invordering van betaling. ONTLEENEN, is te leen nemen, (doch niet te leen geven).

BOUWEN, OPRICHTEN, STICHTEN.

Barakken, tenten, schuren, kramen, enz., worden OPGERICHT, omdat zij voor geene duurzaamheid bestemd zijn. Het BOUWEN wordt gezegd van woningen, welke door de duurzaamheid der bouwstoffen en juiste bewaeringen, voor lang bestaan geschikt zijn. STICHTEN, wil even zoo veel zeggen als een aanhoudend bestaan geven en komt meest te pas bij den opbouw van kerken en paleizen.

BRAAF, EERLIJK.

Hij die een' afkeer van alle bedrog heeft, en ter goeder trouw handelt, is *eerlijk*, doch een eerlijk man kan wel buiten dat hij zulks is, in het oog loopende slechte hoedanigheden hebben, die hem den toenaam van *braaf* ontzeggen. *Een BRAAF man is wel een eerlijk man, doch het gaat niet door dat een EERLIJK man ook braaf zoude zijn.*

BRIJ, PAP.

Een dun kooksel of mengsel, bijzonderlijk tot voedsel van kleine kinderen geschikt, is PAP. Door BRIJ verstaat men dikke stevige pap.

BRODDELEN, KNOEIJEN.

Beide deze woorden beteekenen slordig verrigten. Onregelmatig en onnaauwkeurig *arbeiden* wordt KNOEIJEN genaamd. *Dit huis is slecht geschilderd, een knoeijer kan dit gedaan hebben.* BRODDELEN komt meer met *verwarren* overeen. Een schrift, eene teekening, naai- of breiwerk verbroddeleu, of deze zaken zoodanig samenstellen dat verwarring in de plaatsing van letteren en steken opgemerkt wordt.

BROEK, MOERAS.

Dik, slijkg water dat onbevaarbaar is, of week, en door het water te sterk doordrongen grond, waarop men niet kan gaan, noemt men MOERAS. BROEK is poelachtige of moerassige grond, welke hier en daar harde plaatsen heeft, waarop kan gegaan worden; van daar dat men zegt *Broekland*, voor land dat grotendeels uit moeras bestaat.

BRON, WEL.

Het opwellen van water uit de aarde voortkomende, noemt men WEL, vooral wanneer deze opwelling beneden de oppervlakte der aarde schijnt te zijn. Eene uitbarsting van water die boven de oppervlakte der aarde schijnt te wezen, als b. v. uit eene rots uitspringende, noemt men BRON.

BRON, OORSPRONG.

De allereerste oorzaak van eenige daad, of eenig voorval heet *oorsprong*; eene latere oorzaak van iets waarvan zekere oorsprong afkomstig is, noemt men *Bron*. *De sonde is de BRON des doods, en de eerste overtreding van Adam is er de OORSPRONG van.*

BURG WAL, GRACHT, KAAI.

Het eerste woord beteekent, te Amsterdam, zoo veel als het water dat tusschen twee tegenovergestelde, gangbare en met huizen bebouwde, wegen, doors'troomt; doch echter dragen ook in die stad, die plaatsen dezen naam waar voormaals de oude omwallingen van Amsterdam behoorden, als *voor- en achterburgwal*. GRACHTEN zijn aldaar en op meer plaatsen algemeen bekend, voor tegen over elkander gestelde en met huizen bebouwde wegen, welke door eenen waterloop zijn doorsneden, onderscheiden van KAAI, die geene tegenoverzijde heeft en slechts in eenen met huizen bebouwd, oever bestaat.

DAL, VALLEI, VLAKTE.

Van de twee eerste woorden valt geen synonimiek onderscheid op te merken; beide beteekenen zij het land onder aan den voet van bergen of dat zich tusschen dezelve bevindt. VLAKTE is eene groote uitgestrektheid platte gronds, waarop geene *aanbelangende* hoogten bespeurd worden; zulke effene ruimten worden dikwijls op verhevene plaatsen van bergen aangetroffen, welke dan ook den naam van *vlakten* dragen.

DARTEL, WEELDERIG, WULPSCH.

Eene uitwendige vreugde, welke door vrolijke bewegingen, zich veropenbaart, wordt DARTELHEID genaamd, en is bijna altijd der jeugd eigen. De WEELDERIGHEID, daarentegen kan alleen van menschen plaats hebben, die in de weelde of in den overvloed leven, en daardoor kleine uitspattingen maken. De dieren en planten, ofschoon geene uitspattingen makende, zijn dikwijls ook weelderig wanneer zij overvloed van voedsel hebben. WULPSCH geeft eene hoedanigheid te kennen, welke nimmer in eenen goeden zin gebruikt wordt; het zegt zoo veel als *op eene ongeborde wijze geneigd zijn, om voort te telen*.

DERVEN, MISSEN, ONTBEREN.

Deze woorden, ofschoon in dagelijksche verkeering veel gebruikt, worden veeltijds het eene voor het andere, onwillekeuriglijk gebezigd, vooral de twee laatste, waarvan *missen* het eerste uitmaakt en van tweevoudige beteekenis is, gelijk in de volgende gezegden duidelijk wordt opgemerkt: *ik MIS geld uit mijne zak!... ik hoop niet dat ik het verloren heb, want ik kan weinig MISSEN*. Het eerste *missen* geeft zoo veel te kennen, als een *vermoeden van kwijtwording of verlies* en het tweede *stelt werkelijk den staat van kwijt te wesen voor*, en is meer na

met *ontberen* verwant, dat echter meer voor zaken van belang in zwang is, en zelfs een zwaarder gemis te kennen geeft dan DERVEN, dat zoo veel zegt als: *niet genoegzaam hebben van nooddrift, of niet hebben van hetgeen wij met nooddrift gelijk achten.*

D I K , G E Z E T , L I J V I G .

Gezet en *lijvig* worden alleen ten aanzien van menschelijke lichamen gebezigd, welke veel omvangs bevatten; *dik* heeft ook op levenlooze zaken betrekking. Het onderscheid dezer woorden is van weinige beduidenis en zij bevatten met elkanderen eene trapswijze opklimming of toeneming van lichamelijken omvang, *eene GEZET mensch*, b. v. *wordt LIJVIG, wanneer zijne lichamelijke zwaarte tot logheid begint over te slaan en bij groote vermeerdering zijner lijvigheid wordt hij gezegd DIK te zijn.* LIJVIG, wordt ook van zekere vloeistoffen gebezigd voor *lijmig*.

D I N G , Z A A K .

Om eenen naam te geven aan ons niet wel bekende voorwerpen, ook zelfs aan den samenhang van bekende omstandigheden, gebruikt men deze twee woorden waarvan *ding* het meest gebruikt en dus ook meer in gemeenzaam verkeer dan *zaak* voorkomt. Zoo men voorwerpen op eene met de minst in betrekking zijnde, wijs uitdrukt, noemt men die *zaak*: *de wol der schapen is den mensch in vele zaken dienstig, en kan dus voor eene seer nuttige, zelfs onmisbare ZAAK (niet ding) beschouwd worden.* Dit geldt ook ten aanzien van omstandigheden die met ons in betrekking staan, b. v. *dat de gebroeders DE WITTE, van welke de eene ons vaderland met zijne deugd, en de andere met zijn zwaard hebben beschermd, zoo schandelijk miskend en omgebracht werden, is eene ZAAK waarop de Nederlander met Schaamte terugziet.*

D I N G E N , K N I B B E L E N .

Zoo iets te koop wordt aangeboden en de daar voor gevraagde prijs te hoog is of zulks schijnt te zijn, dan doet men gewoonlijk daarop een bod waarvan *bieden* afkomstig is en dezelfde beteekenis als *dingen* heeft. Doch is een koop reeds gesloten, en zoude men van den bedongen prijs nog willen verminderen, dan konde dit *knibbelen* genaamd worden. *Gisteren verkocht ik deze goederen waarop gij mij, zoo veel mogelijk hebt AFGEDONGEN, en nu bij de betaling KNIBBELT gij nog kleinigheden af.*

D I S C H , T A F E L .

Zeker huisraad, bijzonderlijk dat gehouden wordt voor eene spijstafel, noemt men DISCH; elk ander meubel dat in gedaante met disch overeenkomt, en zoo niet uitslui-

telijk voor het opzetten van spijzen dienstig is, noemt men **TAFEL**: niettegenstaande men even goed en zelfs beter, zegt: *hij is aan tafel*, voor: *hij is aan den disch* om aan te toonen dat hij het middagmaal gebruikt.

DISCHGENOOT , TAFELVRIEND.

Eene oppervlakkige beschouwing dezer twee woorden zal genoeg zijn om het onderscheid derzelven terstond op te merken, daar het verschil tusschen *genoot* en *vriend* deze woorden zelve genoeg bepalen. *Dischgenoot* zegt blootelijk iemand welke met een ander aan denzelfden disch zit. Twee of meer onderling onbekenden, aan dezelfde tafel maaltijd houdende, zijn dischgenooten, doch iemand die uit toegenegenheid, met zijnen vriend gedurig maaltijd houdt, is een *tafelvriend*; deze komen niet toevallig bij elkander, gelijk met dischgenooten veelal het geval is.

DOBBELEN , SPELEN.

Zich met eenig hazardspel bezig houden, is de beteekenis van beide deze woorden; doch meer bepaaldelijk van het eerste, dat bijzonderlijk door het werpen met de dobbelsteenen geschiedt. Het laatste woord wordt ook ten aanzien van anderen, dan gelukspelen gebezigd en drukt dat verachtelijke niet uit als het voorgaande woord. Hij die, b. v. in gemeene bijeenkomsten, als kroegen, nachthuizen, enz., zich met gelukspelen bezig houdt, is een **DOBBELAAR**; de **SPELER** bevindt zich op zoogenaamde aanzienlijke plaatsen, waar hij, even als de gemeene man, op eene onaanzienlijke, zijn geld en zijne goederen, door spelen kwijt raakt.

DONKER, DUISTER, SOMBER.

Om een gemis aan het noodige licht aan te duiden, zijn de drie bovenstaande woorden in gebruik, evenwel heeft **SOMBER** meer beteekeningswijziging dan **DONKER** en **DUISTER**. Dit woord wordt niet alleen van plaatsen gezegd, in welke de lichtstralen, door tusshenkomst van eenig ligchaam, belet worden, regstandig door te dringen, en welke alleen de terugkaatsing der op dit tusshenkomend ligchaam gevallene lichtstralen, verlicht, maar ziet ook op levende zaken, die een treurig aanzien hebben, als b.v. *een somber gelast*, of iemand die door zijne wezenstrekken eene in zijn hart ingeslovene, droefheid verraaft. **DONKER**, duidt eene sterkere berooving van licht aan dan *somber*, als in de spreekwijs: *het begint donker te worden* of *de avond begint aan te komen*. **DUISTER**, is een geheel gemis van licht, van daar *eeuwige duisternis*.

DOOD , GESTORVEN , LEVENLOOS , ONTFIELD , OVERLEDEN.

Dat leven gehad en niet meer leeft, is dood of gestorven, en beide deze woorden zijn zoo wel, voor het dieren- als plantenrijk gebruikelijk; doch *overledcn*, wordt alleen

van menschen gezegd die hunnen natuurlijken dood gestorven zijn. Een redelijk schepsel, welke eene ziel te verliezen heeft, kan ontziend worden, door hem het leven op eene geweldige wijze te benemen. Dit woord wordt veel in den verhevenen stijl gebruikt.

DOODSCH, AKELIG.

Iets dat schrik verwekt, noemt men akelig: *hij heeft akelige vooruitsigten; dit is een akelig schouwspel.* DOODSCH, zegt zoo veel als aan den dood gelijk, in tegenoverstelling, van hetgeen in beweging is. *Het beschouwen der onderaardsche meren in Zwitserland, zegt men, AKELIG te zijn, vooral wanneer zij in DOODSCHE, of zoo als het schijnt van de natuur verlatene, streken zich bevinden.*

DOORBOREN, DOORSTEEKEN.

Voor de daad, van iemand door het staal om te brengen, worden beide bovenstaande woorden, zonder onderscheid gebezigd; doch voor den verheven stijl is het eerste verkieslijker. Om echter naauwkeuriger bepaling omtrent deze beide woorden te maken, is het verschil derzelve nagenoeg datgene, wat tusschen *boren* en *steken* bestaat.

DRAGEN, TORSCHEN.

Iets met moeite van de eene plaats naar de andere brengen, noemt men TORSCHEN: *Hij torschte zoolang zijnen last, tot dat hij er onder BEZWEK.* DRAGEN, wordt ten aanzien van ligte voorwerpen gezegd: *hij draagt schoone kleederen.*

DRAGEN, ETTEREN, ZWEREN.

Deze woorden geven eene natuurlijke ontbinding en verdrijving der kwade stoffen in eene wond te kennen. ZWEREN ziet op den toestand van eene verswering van het oogenblik af dat zij begint tot datgene waarop het generen is. DRAGEN, ziet op het vormen der kwade vleesbare staf, welke bij rijpwording ETTERT of uit de wond loopt.

DRIFT, HARTSTOGT.

Het verlangen of schuven van of naar iets, is de beteekenis van *drift* en *hartstogt*. Bij menschen en dieren heerschen driften, welke zij gemeen hebben; doch de *hartstogten* behooren onder de eigenschappen der menschen alleen, wijl zij bij hen door het redelijk vermogen kunnen bestuurd worden. *De liefde der menschen tot hunne evennaasten, is eene HARTSTOGT, de geneigdheid der dieren omtrent hun geslacht, is eene DRIFT.*

DUN , VLOEIBAAR.

Dat veel vloeibare stof in zich bevat, kan *dun* wezen, in tegenoverstelling van *vast*; doch dunne stof kan wel zoo dik zijn, dat zij niet meer vloeibaar is. Water, enz. b. v. is VLOEIBAAR, nimmer dun, wijl deze stof geene dikte tot eigenschap heeft; doch teer, en dergelijke waar, kan DUN, en VLOEIBAAR, ook *onvloeibaar* zijn.

EGHTGENOOT , ECHTVRIENDIN , EGA , EGADE , GADE , GA , GEMAAL , WEDERHELFT.

EGHTGENOOT, of *genoot der echt*, zegt zoo veel als iemand, die, door het huwelijk, wettig aan een ander verbonden is. Al de overige woorden hebben deze zelfde hoofdbeteekenis. De woorden EGA, EGADE, worden weinig gebruikt en thans, even als meest in dichterlijken stijl gebezigde, vleijende benamingen van ECHTVRIENDIN en WEDERHELFT, door GADE en GA vervangen, waarvan het laatste ook op het wijfje van eenen vogel toepasselijk is. GEMAAL, is een gehuwd man of eene gehuwde vrouw van verheven rang.

EERLOOS , ONEERLIJK.

EERLOOS, of zonder eer, is iemand welken men vooronderstelt geene achting, hoogenaamd, waardig te zijn, hetgeen met ONEERLIJK, hoewel met het vorige woord naauw zilverwant, niet altijd het geval is. Bij een' *oneerlijke*, wordt niet alle eerlijkheid uitgesloten; hij verrigt zaken, welke met de denkbeelden van burgerlijke eer strijdig zijn, doch zij zijn niet zoo in het oog loopende; en van hem worden nog vele sporen van eerlijkheid ontdekt, daar een eerloos mensch ten eenemale zich onverschillig omtrent gevoel van eer, betoont, en zelfs vermaak vindt om zijne schandelijke daden wereldkundig te maken.

EIGENAAR , ERZITTER.

EIGENAAR, is degeen die het regt tot het bezit van eenig goed heeft, hetzij hij het in zijne magt hebbe of niet; door ERZITTER verstaat men degeen, die het goed werkelijk in zijne magt heeft, zoodat daarbij het regt van eigendom bedoeld wordt.

EIGENLIEFDE , ZELFLIEFDE.

De EIGENLIEFDE, of de liefde voor zijn eigen ik, is eene zeer hatelijke hoedanigheid. Hij, die door deze ondeugd geplaagd wordt, denkt alleen om zich zelve, en bekreunt zich weinig of niet om zijne evennaasten, zelfs niet om zijne bloedverwanten; hij zoekt zijne eigene voldoening somtijds ten koste van eens anderen geluk. De ZELFLIEFDE, daarentegen is dikwijls de bron van vele

deugden; zij schuwt zaken welke oncer berolkenen; zij doet den weldenkende schaamrood worden over eene ondergane vernedering, waarvan hij zelf de oorzaak is.

ERF, GROND.

ERF, is eene onbebouwde plaats waarop een gebouw stond, ook geeft het den eigen grond met zijn toebehooren te kennen. **GROND**, is eene algemeene benaming voor een open vlek, zonder wijziging van iemands eigendom te zijn.

ETEN, VRETEN, SPIJZEN.

In het algemeen geven deze drie woorden het nuttigen van spijs te kennen. Nogtans wordt **ETEN**, ten aanzien der redelijke schepselen en **VRETEN**, opzigtelijk dieren gebezigd; daarom ook, dat men van eenen gulzigaard zegt; *dat hij vreet*. **SPIJZEN**, is het gebruik van verscheidene gerechten, welke men, op zijn groot gemak, nuttigt. *Men zegt, dat, wanneer de hovelingen aan de tafel van Napoléon SPIJSDEN, hij slechts eenige oogcnblikken besteedde, om zijnen honger te bevredigen, en gewoonlijk maar van één geregt AT.*

FIELT, SCHELM, SCHURK, SCHOFT, SPITSBOEF, GUIT, DEUGNIET.

Al deze benamingen duiden lieden aan, welke de openbare achting onwaardig zijn, en voor dezulken is **DEUGNIET** de algemeenste benaming. **FIELT** en **GUIT**, zeggen zoo veel als een *loose*, en **SCHOFT**, als een *plompe deugniet*. **SPITSBOEF**, is degene die openlijk wergriep aan iemands goederen pleegt; hij staat met eenen ongelukkigen dief gelijk. Een **SCHURK** maakt zich ook wel van eens anderen goederen meester; doch hij pleegt zijn bedrog met fijne kunstgrepen en flinksche bedriegerijen. Een woekeraar, een valsche speler, een maker van valsche wissels, een misleidend toezegger, en meer dergelyken, zijn allen personen, die als *schurken* geacht worden.

FIJMELAAR, (FRENELAAR, FECELAAR). HUIJSELAAR, GEVEINDE, SCHIJNHEILIG.

Een **FIJMELAAR**, ook wel *fijne* genaamd, is doorgaans een onnoozel mensch, die, hetzij uit een goed oogmerk, of wel als wils te willen geven, dat hij onder de godvruchtige of zoogenaamde uitverkorenen behoort, onopboudelijk en zelfs bij ongepaste gelegenheden, gezogden uit den Bijbel aanvoert, en zijne redeneringen op schriftuurplaatsen grondt. In dit laatste geval komt hij veel met den **SCHIJNHEILIGER** of **GEVEINDE**, overeen, die zijn best doet, om door uiterlijke ongemeende bedrijven te doen gelooven, dat zijn gedrag zoo is, als dat der beschrevene heil-

ligen. Deze soort van menschen, sijn in lang niet zoo gevaarlijk als de hatelijke HUICHELAAR, die, bij het vertoon van eenen valschenschijn voor deugd, vertrouwen, godsvrucht, eerlijke gevoelens, een zwart hart met zich omdraagt, dat tot de geheimste brouwingen, van alle enveldaden, hoe strafbaar ook, in staat is, en hetwelk hem door zijne gelaatstrekken, houding en spraak verraadt.

FLEHMEN, LIEFKOZEN, VLEIJEN.

Het eerste woord schijnt alleen ten aanzien van kinderen gezegd te worden, die hunne liefde en teederheid, door woorden of gebaren te kennen geven. LIEFKOZEN en VLEIJEN, hebben dezelfde beteekenis; echter, wordt *vleijen* ten aanzien van minderen tot meerderen en *liefkazen*, ook van meerderen tot minderen gebezigd, b. v. *de dochter liefkoost hare moeder; de moeder liefkoost hare dochter; de zoon vleit sijnen vader, de dienaar den heer, de hoveling den vorst*; maar omgekeerd zoude men niet kunnen zeggen, *dat de vader den zoon; de heer den dienaar en de koning den hoveling vleit.*

GEWIS, VAST, ZEKER.

Datgene is ZEKER, wat uit de wetten der natuur volgt: datgene is GEWIS, of VAST, wat het gevolg is eener sluitrede van het gezond verstand. Ik ben zeker van eene daadzaak; eene bewezen ~~herstelling~~ *herstelling* is voor mij gewis of vast: wij sijn zeker van het tegenwoordige leven; het toekomstige verwachten wij als gewis. Behalve vast, komen met het laatste woord nog overeen, *mitgemaakt, ontwijfelbaar, ontegensprekelijk, bewezen*. LAURENS KOSTER den GEWISSEN, ONTWIJFELBAREN, ONTEGENSPREKELIJK bewezenen, uitvinder der Boekdrakkunst.

GRIJPEN, VANGEN, VATTEN.

Is met de handen of met de klauwen vasthouden, of het pogen om zulks te doen, wordt *grijpen* genaamd. *Vatten*, zegt daarenhoven nog dat men het gegrepene zal trachten vast te houden. *Ieder deed sijn best hem te GRIJPEN; doch hij ontvlugte evenwel, en ward eerst eenen geruimen tijd daarna, GEFAT. Het kind GRIJPT naar eene bloem, welke het in den spiegel ziet, en verwondert sich dat het die niet VATTEN kan.* Het woord *vangen*, is van eene algemeene beteekenis voor de daad van iets in sijn magt nemen, dat zoo even nog de vrijheid genoot, en wordt zoo niet ten aanzien van menschen gezegd zoo als *grijpen en vatten*; maar bepaalt zich alleen tot dieren en zaken. *Den wolf in eenen kuil, de lijster in eenen strik, de muis in eenen val; viaschert en vogelen in netten, ens. VANGEN.*

HAK, HOUW.

Deze woorden worden beide van eenen slag gezegd, die met een snijdend werktuig geschiedt. Evenwel is het laatste meer in deftigen stijl gebruikelijk dan het eerste.

HAKKELEN, STAMELEN, STOTTEREN.

Zij, die de ongelukkige gewoonte, of het natuurlijk gebrek hebben, om die woorden bezwaarlijk uitspreken, waarin voornamelijk de *b, d, m, p, t*, enz. voorkomen, zegt men te STOTTEREN. HAKKELEN wordt veel gehoord van menschen die, driftig zijnde, eene soort van belemmering in den mond gewaar worden wanneer zij spreken. Kleine kinderen die beginnen te spreken, en de woorden slechts stuksgewijs uiten, geven hun verlangen door STAMELEN te kennen.

HALEN, BRENGEN.

Iets van eene plaats, waar de nemer zich reeds bevindt, vervoeren, noemt men BRENGEN. *Breng mij het boek dat bij u ligt.* Doch om iets te halen, moet men zich vóóraf naar de plaats begeven, waar het te halene voorwerp zich bevindt. *Voor het huishouden worden dikwijls vele dingen GEHAALD, waarop men te voren niet rekende.*

HALM, AAR.

De steel van het graangewas, is de HALM, het vruchtdragende einde van hetzelfde, wordt AAR genoemd.

HEET, WARM.

WARM is eene zachte en aangename, HEET eene sterke en onaangename gewaarwording, naar gelang van eenen minderen of meerderen graad van warmtestof in het menschelijk ligchaam. *Melk is WARM als zij zoo eerst van de koe komt, HEET als zij over het vuur kookt. warm staat tegen over koel, en heet tegen over koud.* (*)

HOEN, HEN, HAAN, KIEKEN, (KUIKEN).

Al die namen voor dese ons wel bekende vogelsoort, worden met de volgende onderscheiding gebruikt. HAAN is het mannetje, in tegenoverstelling van HEN, het wijfje, evenwel wordt *hen*, zonder betrekking met den *haan* ook wel door *hoen* uitgedrukt. KIEKENS of KUIKENS zijn de jongen der *hen*.

(*) KOEL is een middelwoord tusschen warm en koud, en, zoo als in onze werkwoorden *koelen, bekoelen, verkoelen* te zien is, sluit in zich het denkbeeld van een trapsgewijs koud worden.

JEGENS , TEGEN.

Voor *vriendschappelijke* aannadering wordt *jegens* ; voor *vijandelijke* , *tegen* gebruikt. *Ik koester veel liefde JEGENS haar , en TEGEN hem gevoel ik alle haat.*

INBREUK OP DE WET , WETSCHENNIS , REGTSVERKRACHTING.

Een ambtenaar , die , in het uitoefenen van zijnen post , in zijnen pligt te kort schiet of denzelfven te buiten gaat , maakt INBREUK OP DE WET. Het nemen van tegen de wet strijdige , maatregelen , is WETSCHENNIS. Eene opzettelijk verkeerd gemaakte wettoepassing of wetverdraaijing van eenen regter , wordt REGTSVERKRACHTING genaamd.

INKWARTIERING , INLEGERING.

Herberging van krijgsvolk , bij gelegenheid van eenen doormarsch , wordt INKWARTIERING genaamd ; doch geschiedt zulk eene huisvesting bij wijze van straf- of dwangmiddel , dan soude het woord INLEGERING hiervan de benaming zijn.

INLEVEREN , INDIENEN.

Het staat iedereen vrij om sommige verlangens , bij wijze van geschrift aan de wettige magt ter kennis te brengen , welke verrigting INLEVEREN heet ; doch de regtsvoorspraak of pleitbezorger DIENT IN.

KAAM , SCHIMMEL.

De witte huid op vloeibare stoffen , als : *azijn , bier , wijn* , enz. , is KAAM. De uitslag op drooge waren , wordt SCHIMMEL genaamd.

KEVIE , KOOI , KOUW.

KOOI is een draagbaar getriadet hokje of kaste , om , inzonderheid vogelen , in te sluiten , om wordt ook wel KEVIE of KOUW genaamd. Evenwel is de eerste klein en altijd tot vogelen dienstig , en de tweede somtijds groot , en tot andere opaluiting dan van vogelen , gebruikelijk. *Niet langer noch edelmoedig toonende , werd Tamerlan wordende ; hij sloot , zegt men , Bajazet in eenen ijzeren KOUW.*

KIM , GEZIGTENDER , HORIZON.

De toeschijnende cirkelboog , buiten welke het gezicht , noch de oppervlakte der aarde , noch de voorwerpen , die zich daarop bevinden , kan onderscheiden , is de beteekenis der drie bovenstaande woorden. HORIZON wordt meest in de gemeen-

schappelijke taal gehoord. GEZIGTEINDER behoort meer tot den deftigen stijl, en bij de dichters is KIM veel in gebruik.

**KINDERACHTIG , KINDERLIJK , KINDSCH , KINDSCHHEID ,
KINDERJAREN.**

Een kind, of ook iemand die zich als een kind gedraagt, of zich als zoodanig aanstelt, is KINDERACHTIG. Datgene wat kinderen betaamt, is KINDERLIJK. Liedèn welker verstandsvermogens zoodanig verzwakt zijn, dat hun zeggen en hun doen, dikwijls veel met kinderlijk bedrijf overeenkomt, zijn KINDSCH of verkeeren in eene KINDSCHHEID. Dit laatste woord komt ook veel in de beteekenis van *kinderlijken leeftijd* voor, en dan is het, duidelijkheidshalve, beter, om KINDERJAREN te bezigen.

KLIP , ROTS.

In de eigenlijke beteekenis is ROTS eene verhevenheid steenen grond boven de oppervlakte der aarde, en hetzelfde boven den bodem der zee, wordt KLIP genaamd. Evenwel mag dit laatste woord ook wel voor steenklippen op het vaste land, gebezigd worden. Doch in den figurlijken of onsiglijken zin, onderscheiden zich deze woorden in eene geheel tegenovergestelde beteekenis en komt KLIP voor, als datgene, hetwelk men met moeite en gevaar bekomt, of dat ons een hinderpaal en aanstoot is, terwijl ROTS, daarentegen een vaste steun, eene veilige toelugt is. *God is mijn ROTS.*

KLOOT , BOL , BAL.

Eene groote kogelvormige gedaante is de beteekenis van KLOOT en BOL, met de bepaling dat het eerste op innerlijke vastheid en het tweede op den vorm betrekking heeft, van daar dat men *aardbol* of *aardkloot* en *luchtbol*; doch geen *luchtkloot* zegt. BAL, wordt alleen ten aanzien van kleine kogelvormige gedaanten gebezigt, evenzeer of hij inwendig hard of met ligte stof opgevuld zij, als: b. v. *kolfbal*, *sneeuwbal*, *zeepbal*.

KNAP , BEKWAAM , HANDIG.

Hij die vaardig is in het uitvoeren van eenig bedrijf dat door lichamelijken arbeid geschiedt, is HANDIG. *Deze knecht is HANDIG, of alles gaat desen knecht vlag van de hand*; Hij die schranderheid met goed oordeel bezit, is KNAP of BEKWAAM, wanneer hij deze gaven in eenige kunst of wetenschap doet blijken. Bij deze wijsziging vervat *knop* nog de beteekenis van *loosheid* in zich. *Ik zal zorgen dat zij mij niet te KNAP worde.*

KRONIJK, JAARBOEK.

Een boek, waarin de geschiedenissen van jaar tot jaar, achtereenvolgd worden, is de beteekenis van beide deze woorden, welke geen synonimiek onderscheid schijnen te hebben, wanneer *kronijk* met het meervoud *jaarboeken* wordt vergeleken. Het enkelvoud *jaarboek* zou anders zoo veel als *almanak* kunnen beteekenen, dat zoo veel te kennen geeft, als het fransche *annuaire*.

KNAP, KITTIG.

Beide deze woorden geven zekere netheid, inzonderheid van menschen, te kennen. *Ik zie gaarne eene KNAPPE meid; doch aan eene KITTIGE zoude ik nog de voorkeur geven, wijl dese er nog altijd vlug bij is.*

KROONPRINS, ERFFRINS.

De naam der waardigheid van eenen vermoedelijken erfgenaam eens troons, wordt door deze twee woorden bedoeld. *KROONPRINS* is altoos de vermoedelijke opvolger van een gekroond vorst. *ERFFRINS*, ziet slechts op de opvolging, hetzij van gekroonde of niet gekroonde vorsten.

LASTEREN, KWAADSPREKEN, ACHTERKLAPPEN.

Hij, die ongunstige rede omtrent eenen afwezende zegt, *SPREEKT KWAAD* of *ACHERKLAPT*; doch degene die iemands eer of goeden naam, door leugenen verdonkert, doet veel erger; hij *LASTERT*.

LEVEND, LEVENDIG.

Levend zegt zoo veel als niet dood; *nom te oordeelen de levenden en de dooden*; *LEVENDIG* komt overeen met *vol beweging; vlug, innig. Eene LEVENDIGE meid; een levendig gevoel; levendig van icts overtuigd zijn.*

LIJST, CEEL, (CEDEL).

Een naamrol of een staart van op een volgende namen, elk voor eene bijzondere gelegenheid daargesteld, wordt *CEEL* of *CEDEL* genaamd: *lijkkeel, rouwceel*. *LIJST* is eer een blijvend register: *de leden van dit genootschap, staan allen netjes op eene lijst geschreven.*

LOMP, ONBELEEFD, ONBESCHOFT.

Hij die gebrek aan beschaafdheid heeft of strijdig met de regelen der wellevendheid handelt, is *LOMP*. Een beschaafd mensch kan door vergijzing of onachtzaamheid somtijds *ONBELEEFD* wezen; doch bij een' *ONBESCHOFTE* wordt geene vooronderstelling van beleefdheid te hebben, gemaakt.

TAMME, TAM.

Dieren, welke hunne eerste woestheid door dwang verloren hebben, zijn *getemde* of *tamme* dieren; ook zegt men van sommige boemen en planten, die op kunstmatige wijze zijn opgekweekt, dat zij tam zijn, als; *een tamme wijnstok*; *een tamme kastanjeboom*. **MAK**, hoewel ook het tegengestelde van wild zijnde, geeft eene veel grootere ondergeschiktheid te kennen dan **TAM**. *De TAMME* paarden moeten door gepaste behandelingen, **MAK** gemaakt worden.

MANBAAR, HUWBAAR.

Zij, die den ouderdom bereikt heeft om te kunnen huwen, is **MANBAAR**; de jongeling is in gelijke omstandigheid, **HUWBAAR**. *Manbaar*, wordt alleen ten aanzien van het vrouwelijk *en huwbaar* doorgehouden voor het mannelijke gebesigd.

MANSLAG, DOODSLAG, MOORD.

Degene, die iemand van het leven berooft, begint eenen **DOODSLAG**. Is dit bedrijf onvoorbedachtelijk geschied, dan kan men het **MANSLAG** noemen; doch zulk eene opzettelijk bedrevene misdad, is eene **MOORD**.

MASKEREN, VERMOMMEN.

Zich onkennelijk maken door het voordoen van een momaangezicht, en het aantrekken van ongewone kleederen, heet **MASKEREN**. Vermomming geschiedt alleen door kleederen aan te trekken, welke den vermoede bezwaarlijk doen herkennen. *De Groot die in vrijheid zijnde, ging als een valscheaaryknecht verkleed (VERMOMM) naar Waalwijk.*"

MEESMUILEN, GLIMLACCHEN, GRIMLACCHEN.

Uit vriendelijkheid of tevredenheid **GLIMLACHT** men, doch **MEESMUILEN** geeft slechts een schijn van tevredenheid te kennen, die van eenige onzekerheid is vergezeld. Men **GRIMLACHT** uit spot of nijd.

MEINEED, VALSCHE EED.

Beide deze woorden beteekenen hetzelfde, dewijl de letterlijke vertaling van *meineed*, die van *valsche eed* is. Nogtans zoude er een onderscheid tusschen deze woorden bestaan kunnen, wanneer, b. v. op bedriegelijke overtuiging, eene onwaarheid met eede benestigd werd, dan was zulks een **VALSCHE EED**; doch geen **MEINEED**, want deze wordt opzettelijk gedaan, en als wandaad beschouwd.

MENIGEN , VELEN.

VELEN, kan als een geheel beschouwd worden, waarvan **MENIGEN** een gedeelte is: *onder de VELEN ter dood veroordeelden, zijn er MENIGEN, die onschuldig het leven verloren hebben.*

MENSCHENLIEFDE , MENSCHLIEVENDEID.

Om het onderscheid dezer woorden te gevoelen, behoeve men slechts de tegenstellingen van elk derzelven op te geven, namelijk: het tegenovergestelde van *menschenliefde* of *menschenmin*, is *menschenhaat*, en die van *menschlievendheid*, is *onmeêdoogendheid*. Iemand die **MENSCHLIEVENDE** daden verrigt, doet dit juist niet altoos, omdat hij een vriend der menschen, in het algemeen, is, of menschenliefde heeft, want zelfs hij, die menschen haat, kan menschlievende daden verrigten; daarentegen kan de **MENSCHENLIEFDE** met onmeêdoogendheid gepaard gaan, wanneer, b. v. iemand waant, dat hij het geluk van het algemeen bevordert, en de rampen niet telt, waarmede hij, daardoor, eene menigte anderen bezwaart.

MIJDEN , VERMIJDEN.

Hij, die tracht om eene zamentreffing te ontgaan *mijdt* dezelve; maar ontgaat hij hij werkelijk de ontmoeting, dan *vermijdt* hij die. *Een vredelievend mensch MIJDT allen twist; gelukkig, indien hij dien altijd VERMIJDEN kan, dat, met meer omschrijving, zoo veel wil zeggen, als: een vredelievend mensch poogt om alle gelegenheden, die twist kunnen veroorzaken, uit den weg te ruimen; gelukkig, wanneer hij in de mogelijkheid is, om die altijd te vinden.*

MISDAAD , WANBEDRIJF , OVERTREDING , MISDRIJF.

De algemeene benaming van een tegen de bestaande wetten strijdig, bedrijf, is een **MISDRIJF**; de overige woorden bepalen de misdrijven in hare hoofdsoorten als: 1e. de minstbeduidende, of degene, welke door de enkele politie gestraft worden, zijn **OVERTREDINGEN** (contraventien): 2e. zwaardere misdrijven, welke de regters verbeterlijke (correctionele) noemen, worden **WANBEDRIJVEN** (délits) genaamd; en 3e. daden, welke door voorbedachte boosheid gepleegd zijn en daarom den naam van **MISDADEN** (crimes) dragen en met de hoogste straffen, zelfs met verbeurte van het leven, bedreigd zijn.

MISGUNNEN , BENIJDEN.

Iemand iets niet gunnen, is **MISGUNNEN**; doch wanneer men het misgunde daarenboven nog verlangt te bezitten, dan **BENIJDT** men.

MISMAAKT, WANSTALTIG, MISVORMD, WANSCHAPEN.

Wat **MISMAAKT** is, heeft ledematen verloren of vergroeid; wat **WANSTALTIG** is, heeft eene onbehoorlijke grootte; wat **MISVORMD** is, is ver beneden de gewone grootte; en het **WANSCHAPENE**, bezit eene aangeborene overtoligheid of mist eenige der ledematen.

MISTROUWEN, WANTROUWEN.

Het **MISTROUWEN** is het natuurlijk gevolg, welke men op menschen heeft, die men niet kent, en dus ook van den eersten oogenblik der bekendschap af, nog geen vertrouwen kan schenken; doch het **WANTROUWEN** heeft plaats op iemand, die reeds trouwlooze behandelingen heeft aan den dag gelegd, en, met reden, deze vernedering ondergaat.

MOETEN, VERPLIGT KIJN.

Hij, die niet anders kan, *moet*, en niet anders mag, *is verplicht*. Omdat men *MOET* sterven en van onse handelwijze rekenschap zal geschieden, *is men VERPLIGT* om zich naar de stem van het geweten te gedragen.

MOOL, SCHOON, FRAAI, LIEF, AARDIG, HUPSCHE.

(*) Van zulk eene uiterlijke gedaante, dat daardoor welgevallen verwekt wordt. Het **SCHOONE** geslacht noemt men het vrouwelijke, dewijl de schoonheid aan hetzelfde bijzonder eigen is. Men zegt niet het **MOOIJE**, het **FRAAIJE**, het **LIEVE**, het **AARDIGE** of het **HUPSCHE** geslacht. Maar wel eene *mooije*, eene *schoone*, eene *fraaije*, vrouw; een *mooi*, een *schoon*, een *fraai*, een *lief*, een *aardig*, een *hupsch meisje*, of *vrouwje*. Daarentegen een *schoon man*, en niet een *mooi man*, tenzij alleen, wanneer die spreekt eene vrouw is; noch ook een *lief*, een *aardig*, een *hupsch man*, tenzij in eene andere beteekenis dan die, in welke wij deze woorden thans met de beide anderen vergelijken. Van waar dit verschil? *Schoonheid* is het algemeen woord; *mooiheid*, *fraaiheid*, *liefheid*, *aardigheid* en *hupscheid* zijn wijzigingen daarvan. Geen wonder, dat die alle aan het, bij uitnemendheid *schoone* geslacht eigen zijn. Maar *sehohn*, in het bijzonder genomen in onderscheiding der andere wijzigingen, ziet bepaaldelijk op de regelmaat der deelen; een *schoon gelaat* is daarom niet altoos het bevalligste. In de tweede plaats, niet het woord op eene doelmatige geschiktheid van het geheel, en in het

(*) Wij hebben gedacht den gebruiker van dit werk geene ondiensnt te doen, met het letterlijk overnemen der verklaring dezer Synonimen van den heer Weiland omdat zij die woorden uitmaken, welke het meest in de dagelijkse zamenleving voorkomen, en derzelver onderscheidend gebruik belangrijk is te weten.

bijzonder op genoegzame grootte. Daar nu grootte des lichaams vooral tot het *mannelijk* voorkomen behoort, is het begrip daarvan van de mannelijke schoonheid onafscheidelijk; waarom reeds Aristoteles leerde, dat de schoonheid des lichaams in de grootte des lichaams bestond, en dat men *jonge lieden*, die niet groot zijn, wel *hardig* en wel *gemaakt*, maar niet *schoon* kan noemen. Bij den *man* derhalve, voor wien de grootte des lichaams een zoo bijzonder vereischte is, kan geene andere wijsiging van schoonheid in aanmerking komen, wanneer hij de grootte mist, met welk hij *schoon* te noemen ware. Bij de vrouw is eene groote lichaams gestalte wel niet zulk een onmisbaar vereischte, doch heerscht, in de uitdrukking *eene schoone vrouw*, zoodanigwijze het nevenbegrip van genoegzame grootte, dat men, om eene kleine vrouw *schoon* te heeten, het naamwoord door het verkleinwoord moet doen vervangen: *een schoone vrouwje*, waarvoor, ook dan nog *mooi* verkiestlijk is: *een mooi vrouwje*. *Mooi*, namelijk, drukt het begrip van het welgevallen verwekkend uiterlijke niet, gelijk *schoon*, ook in het afgetrokkene, maar bijzonder met betrekking tot de daardoor veroorzaakte welgevallige gewaarwordingen uit. Zoo bestaat er wel, naar het verschil van volkszeden en begrippen eene groote verscheidenheid in het beoordeelen van *het schoone*, en kan, in het eene werelddeel wat in het andere eene mismaaktheid geacht wordt, als tot de, daar bevallige, evenredigheid der deelen behoorende beschouwd worden, en diensvolgens een stompe neus in Afrika *schoon* zijn, en in Europa niet. Maar, wat eenmaal, naar de aangenomene begrippen, voor het algemeen *schoon* is, is dit ook voor elkeen. *Mooi*, daarentegen, is voor elkeen slechts dat, wat hem persoonlijk bevalt. Verder noemt men *schoon* niet alleen van het uiterlijke voorkomen, maar algemeen van de innerlijke voortreffelijkheid van iets, met uiterlijke bevalligheid gepaard: *Schoon huisraad, een schoon schilderstuk, een schoone tuin, schoon weder, eene schoone stem, een schoon sangstuk, eene schoone daad*; en zelfs waar het op de innerlijke voortreffelijkheid alleen aankomt: *eene schoone gedachte, eene schoone ziel*. Daarentegen, vindt somtijds de een iets *mooi*, wat den andere leelijk dunkt. *Zich mooi maken*, is zich oppronken om andere te bevallen. Zoo zegt men, in verdere beteekenis, *schoon staan*, altoos met betrekking tot eene wezenlijke goede hoedanigheid, als: *alles staat schoon*, alles is gereed; *de gelegenheid staat schoon*, is gunstig. *Mooi staan*, ziet alleen op het uiterlijk bevalgelijke: *dat kleed staat u mooi*, niet: *staat u schoon*. Van daar nu, dat de man, die, ten opzichte van eenen anderen man, de schoonheid slechts in het afgetrokkene, naar de bevallige evenredigheid der deelen en doelmatige geschiktheid van het geheel, beoordeelt, enkel zegt: *hij is een schoon man*, en dat de vrouw daarentegen, zoo het anders door de omstandigheden welvoegelijk zij, dat zij de, bij haarrekte welgevallige gewaarwording te kennen geve, van denschoone

man ook zeggen kan: *hij is een mooi man*. Met eene schoolsche onderscheiding zouden wij het verschil in dezer voege kunnen bepalen: *mooi* dient voor de voorwerpelijke (*objective*), *schoon*, voor de onderwerpelijke (*subjective*) beschouwing. De overige woorden zijn nu nog korter te behandelen. *Fraai* geeft inzonderheid het denkbeeld van sierlijkheid; *een fraai meisje* wordt bijzonder gezegd ten aanzien der finheid van vel en ledematen. *Dat kleed staat zeer fraai*, zeer sierlijk. *Lief* wordt gebezigd van iets, dat bevallig maar klein is; *zij heeft een lief gezigtje, twee lieve kinderen*. Overigens staat het tot *fraai*, gelijk *mooi* tot *schoon*, en doelt bepaaldelijk op de door sierlijke bevalligheid verwekte aangename gewaarwording. *Dat kleed staat u lief. Een lief tuintje. Eene lieve woning. Een lief naaikorfje*. In beide oprigten komt *aardig* daarmede meest overeen. *Een aardig meisje. Een aardig tuintje. Eene aardige woning. Een aardig naaikorfje*. Doch daarmede wordt in het algemeen slechts eene zekere aangenaamheid bedoeld, minder dan die innemendheid, welke men door *lief* te kennen geeft. Nu staat *hupsch* tot *aardig*, gelijk *fraai* tot *lief*, of *schoon* tot *mooi*. Gelijk, namelijk *aardig*, inzonderheid de gewaarwording van het aangename uitdrukt, ziet *hupsch* meer op de wesenlijke eigenschappen, door welke die gewaarwording verwekt wordt. *Frisch en hupsch van leden. Een hupsch meisje*. — Men zegt, bij wijze van tegenzinnige spotrede (*ironie*): *dat staat u schoon, mooi, fraai, lief*, niet: *dat staat u aardig*, of *hupsch*. Doch *aardig* wordt gebezigd voor zeldzaam, wonderlijk: *gij zijt wel aardig; het is aardig, gij veroordeelt mij, zonder mij gehoord te hebben. Hupsch* wordt ook gebezigd in den zin van wat meer dan middelmatig. *Hij heeft een hupsch goedje bij elkander. Dat kind begint hupsch te lezen*.

MURW, MALSCH.

Wat natuurlijk weêk is en zich gemakkelijk vaneen scheidt, is **MALSCH**; wat als zoodanig door toebereiding gemaakt is, is **MURW**. De Engelschen weten *huv vleesch*, hoe **MALSCH** ook, door kloppen zeer **MURW** te maken.

NAASTBESTAANDE, NABESTAANDE.

Degen die het naast in bloedverwantschap staat, is een **NAASTBESTAANDE**; doch hij die in eene verdere familiebetrekking is, wordt **NABESTAANDE** genaamd.

NAKOMEN, VOLBRENGEN.

Deze woorden sijn van dezelfde betoekenis; alleen kan men een bevel **NAKOMEN**; maar niet **VOLBRENGEN**.

NEDERDUITSCH, NEDERLANDSCH, HOLLANDSCH.

De Nederduitsche Spraak is de taal die men in het koningrijk der Nederlanden spreekt. Verscheidene noemen dezelve ook de Nederlandsche of de Hollandsche. **NEDERDUITSCH**, staat tegen Hoogduitsch over, en bevat, buiten en behalve de taal die in Nederland gesproken wordt, het Neder-saksisch, Holsteinsch, enz. Het **HOLLANDSCH** is (naauwkeurig gesproken) de taal die in de provincie Holland alleen, gesproken wordt en is dus wel verre van de beteekenis der Nederlandsche volkstaal te hebben. Latere schrijvers hebben zich van het woord **NEDERLANDSCH** bediend, en verdient boven de twee andere benamingen de voorkeur, wanneer men de taal van gansch Nederland bedoelt, waaronder dan ook een basterd fransch en hoogduitsch benevens de vriesche, taal, gerekend worden (*).

ONDERSCHIED, VERSCHIL.

Het **VERSCHIL** is in de zaken zelve en het opmerken daarvan doet ons een **ONDERSCHIED** maken. *Welk VERSCHIL tusschen deze twee dingen; het is waarlijk niet zwaar om er een ONDERSCHIED in te maken.*

ONEENIG, ONEENS.

Hij, die met een ander niet van hetzelfde gevoelen is, is het met hem **ONEENS** (niet eens); doch verkeert hij daarenboven met hem in twist of vijandschap, dan heeft er **ONEENICHEID** tusschen hen plaats.

ONTHALLEN, ONTHOOFDEN.

Het tweede ziet alleenlijk op de strafbepaling; het eerste op het gruwzame derzelve. Deze misdadige werd veroordeeld om **ONTHOOFD** te worden. *Maria Stuart, op last van Elisabeth, ONTHALSD.*

(*) Deze Synonimen rusten hoofdzakelijk op de verklaring, welke de Heer **WEILAND** er van geeft; doch wij houden ons meer aan eene andere beteekeniswijziging dezer woorden, welke wij hier beknoptelijk laten volgen:

NEDERDUITSCH noemt men eigenlijk de beschaafde taal der bewoners van de Noord-Nederlandsche provinciën, die redematigst of natuurlijkst door **HOLLANDSCH** of de taal der meest beschaafde dier provinciën uitgedrukt wordt; hetzelfde heeft, onder anderen, plaats in het Spaansch, daar alle schrijvers, die zich op zuivere taal toelagen, van Kastiliaansch, de beschaafde provincie, Kastilië, nimmer van Spaansch spreken. — Onder Nederduitsch de platduitsche dialecten te begripen is verouderd. — **NEDERLANDSCH**, zoo als Nederland thans omschreven is, bestaat er niet, evenmin als er Noord-Amerikaansch (dat eigenlijk Engelsch) of Zuid-Amerikaansch, (uit wie weet hoe veel talen bestaande), enz., is. De staatkundige verdeelingen kunnen den gang der talen wijzigen, maar niet bepalen.

OPHANGEN , OPKNOOPEN.

Iemand in der haast ophangen gelijk bij krijgsknochten onder het doen van eenen togt gebruikelijk is, of dikwijls bij onlusten en staatsomwentelingen plaats heeft, wordt **OPKNOOPEN** genaamd. Doch een tot de galg veroordeelde wordt **OPGEHANGEN**.

ORAKEL , GODSPRAAK.

In den e'genlijke zin, zijn beide woorden van gelijke beteekenis; maar in het figuurlijke zoude men b. v. van een' zeer wijs man niet kunnen zeggen: hij was de **GODSPRAAK** van zijnen tijd, in plaats van: het **ORAKEL** van zijnen tijd.

REIN , ZUIVER , SCHOON.

Dat onhemorst of zonder vlekken of smetten is, noemt men **SCHOON**: *schoon linnengoed*. Dat door geene vreemdsoortige deelen verbasterd is, is **ZUIVER**. *Zuiver goud*. In **REIN** vereenigen zich de beteekenis der beide andere zinverwante woorden.

RUIKEN , RIEKEN.

Beide woorden beteekenen *reuk* van zich afgeven en *reuk* gewaar worden. Sommigen schrijvers bezigen **RUIKEN** als bedrijvend en **RIEKEN** als onzijdig werkwoord. (*Zie hierover verder in de Spraakleer, bl. 64.*)

TOORN , GRAMSCHAP.

TOORN is minder hevige dan **GRAMSCHAP**: zij vertoont zich wel in gelaats-trekken en houding; doch kan door goede rede dikwijls gestild worden. De **GRAMSCHAP** is eene uitbarstende woede, en komt met eene kortstondige razernij overeen; zij is door hare hevigheid van korten duur, en kan door geene rede tot bedaren worden gebragt.

VADERLAND , GEBOORTELAND , MOEDERLAND.

In den eigenlijke zin, is vaderland, het land, waar onze vaders gewoon hebben, dat niet altoos het **GEBOORTELAND**, of het land is, waarin men het leven ontving, In ruimere beteekenis noemt men het land, dat men tot een bestendig verblijf verkozen heeft, het **VADERLAND**. *Nederland werd door Anna Maria Schuurman tot VADERLAND verkozen, ofschoon het Duitsehe rijk ook haar GEBOORTELAND ware.* **MOEDERLAND** zegt zoo veel als *geboorteland*; doch het geeft eene nevenbeteekenis van liefde te kennen voor den grond waarop iemand door zijne moeder werd opgekweekt.

VERRUILEN , VERWISSELEN.

Het **VERRUILEN** geschiedt meest met bewilliging van een ander; doch **VERWISSELEN** komt zeer zelden in dien zin voor; evenwel zegt men: *geld verwisselen* (*niet verruilen*).

VERTOOG , BETOOG.

Eene eenvoudige uiteenzetting van gronden waarop een bewijs rust , is een *be-toog*. Een *vertoog* geschiedt meest in geschrift of bij wijze van redevoering ; hetzelfde dient voornamelijk om te overreden. *Dat God overalometgenwoordig is , behoeft geen BETOOG ; dikwijls heeft men dit door VERTOOGEN bewezen.*

VIJANDSCHAP , HAAT , WROK.

Het trachten om iemand door list of geweld te benadeelen , ten opzigte van menschen , met welke men te voren bekend was , geschiedt door **VIJANDSCHAP**. De **HAAT** verwekt niet altijd het verlangen om iemand te benadeelen of afbreuk te doen. **WROK** is eene opgekropte gebelgdheid , die iemand brandend doet verlangen , om zijn van haat en vijandschap verteerd gemoed door wraakneming te bekoelen.

VLIEDEN , VLUGTEN.

VLIEDEN , in den zin van wijken , is van eene veel sterkere beteekenis dan *vlugten*. Degeen die *vliedt* , doet het in overijlde haast , somtijds langs de geheimste wegen , om zoo veel mogelijk ontmoetingen van menschen te vermijden die hij vreest , hem mogelijk zouden herkennen. De *vlugteling* heeft vooraf reeds overlegd , hoe hij zijne verwijdering zal bewerkstelligen , stelt veeltijds nog vooraf zorg op zijne zaken , en reist op de gewone wijs weg.

VOORBERIGT , VOORREDE.

Een woord vooraf , dat kort en samenstellend is , hetwelk door eenigen schrijver vooraan in zijn werk geplaatst wordt , is een **VOORBERIGT**. Eene **VOORREDE** , is doorgaans van meer uitgebreidheid , en handelt dikwijls over het doel en de strekking des werks , wat men hij het gebruiken van hetzelfde op te merken hebbe , en waarin de belangrijkheid bestaat , van hetgene daarin vervat is.

VOOROUDEREN , VOORVADEREN.

VOOROUDEREN , zijn de vaders en moeders van vroegere geslachten ; **VOORVADEREN** heeft ook deze beteekenis ; doch doelt ook somtijds op het mannelijke geslacht alleen en is enkel in den deftigen stijl gebruikelijk.

VOORSCHIETEN , VERSCHIETEN.

Eene vooruitbetaling , of leening op zekere gelden , welke den borger aanstaande zijn te ontvangen , gelijk , b. v. een geldhandelaar , die op het traktement van eenen ambtenaar , geld leent ; is bij dezen in **VOORSCHOT** ; gelijk ook een pleitbezorger , die voor het uitvoeren van pleitgedingen , aan segel- , registratie- en andere kosten , gelden uitgoeft. **VERSCHIETEN** wordt alleen van geringe sommen gezegd , en geschiedt meestal zonder de verplichting om voor het geleende eenige interest te moeten geven : *Ik heb vergeten om geld bij mij te steken ; wilt gij mij wel eenige guldens verschieten.*

VROUWACHTIG, VROUWELIJK.

Wat eener vrouw eigen is, is VROUWELIJK; hij die tot vrouwen genegen is, kan VROUWACHTIG genaamd worden. Het eerste wordt ten aanzien van beide geslachten, het laatste alleen omtrent het vrouwelijke gebezigd. *De vrouwelijke schoonheid is dikwijls oorzaak dat de mannen VROUWACHTIG worden.*

WAND, MUUR.

Een MUUR, is altoos van steen; een WAND kan ook van andere stof b. v. van leem, riet, enz. zijn.

WANG, KOON.

Beide deze woorden duiden het vleezige gedeelte des aangezichts, onder de oogen aan, en worden vrij zonder onderscheid gebezigd. Evenwel komt het eerste meer in deftigen stijl voor dan het tweede.

ZALF, BALSEM.

Het eerste woord is alleen voor het uitwendige in gebruik; het tweede wordt daarenboven nog voor het inwendige gebezigd; en heeft nu eene betrekking op zjuen aangename geur, dan op zijnen genezenden eigenschap. *De bloemen wasemen BALSEM uit; haar taal was een BALSEM in mijn gemoed.*

ZEGGEN, SPREKEN.

Zijne gedachte door woorden te kunnen geven, wordt in zoo ver door SPREKEN bedoeld, wanneer dit bedrijf niet tot eenen tweeden persoon wordt gerigt of dat deze het niet hooren kan, wil, of verstaat. *„Zij viel op het doode ligchaam van haren lieveling neder en SPRAK tegen hem op eene wijze die de sterke ontroering haver ziel deed uitbarsten.”* Bij spreken wordt voorondersteld dat het gesprokene gehoord wordt, gelijk uit de beteekenis van het gezegde, *veel spreken en weinig zeggen*, duidelijk is op te merken.

ZIEDEN, KOKEN.

ZIEDEN, geeft eene veel sterkere opbruising door warmtestof of stoking veroorzaakt, te kennen, dan koken. Spijzen worden *gekookt*, niettegenstaande men *gezoden* en gebraden vleesch zegt; doch de suiker, het zout, de zeep, enz., worden *gezoden*, (niet *gekookt*).

ZWIJN, VARKEN, BEER, (BEERVARKEN), ZEUG, BIG.

De algemeene benaming van dit bekend viervoetig dier is ZWIJN. Het mannetje van dit geslacht wordt BEER of BEERVARKEN, het wijfje ZEUG en het jong BIG genaamd. Overdragtelijk wordt een vuil en ontieg man, of hij die vuile onbeschaafde rede voert, een zwijn, en dergelijke vrouw een varken genoemd. *Hij is een regt ZWIJN, en zij is zoo vuil als een VARKEN.*

REGISTER

DER

SYNONIMEN.

A.	bl.	A.	bl.
<i>Aandichten</i> , te last leggen.	1.	<i>Achteloos</i> , onachtzaam, onoplettend,	
<i>Aanduiden</i> , aanwijzen, aantoonen.	1.	slof.	5.
<i>Aanfokken</i> , aankweken.	1.	<i>Afbeelding</i> , afbeeldsel, beeld,	
<i>Aanhalen</i> , bekeuren, beboeten.	1.	beeldtenis.	4.
<i>Aanhang</i> , bende, factie, partij, rot.	1.	<i>Afanken</i> , afschaffen, afscheid ge-	
<i>Aanhangsel</i> , bijvoegsel, bijlage,		ven, bedanken, ontslaan, afzet-	
bijdrage.	2.	ten of ontzetten.	4.
<i>Aankweken</i> , aanfokken.	1.	<i>Afalingen</i> , afknibbelen.	5.
<i>Aantoonen</i> , aanwijzen, aanduiden.	1.	<i>Afgodendienst</i> , afgoderij, beeldendienst.	5.
<i>Aanmerkelijk</i> , bijzonder, merkwaar-		<i>Afgoderij</i> , afgodendienst, beeldendienst.	5.
dig, opmerkelijk.	2.	<i>Afgunst</i> , nijd, wangunst.	5.
<i>Aanminnelijk</i> , aanminnig.	2.	<i>Afknibbelen</i> , afdingen.	5.
<i>Aanminnig</i> , aanminnelijk.	2.	<i>Afschaffen</i> , afscheid geven, bedan-	
<i>Aanroepen</i> , bidden, smeeken.	2.	ken, ontslaan, afzetten, of ont-	
<i>Aansprakelijk</i> , verantwoordelijk,	3.	zetten.	4.
<i>Aanstaan</i> , bevallen, behagen.	3.	<i>Afscheid geven</i> , afschaffen, bedan-	
<i>Aansteken</i> , besmetten.	3.	ken, ontslaan, afzetten of ontzetten.	4.
<i>Aantal</i> , getal, menigte.	3.	<i>Afwennen</i> , ontwennen.	6.
<i>Aanwezend</i> , aanwezig, tegenwoordig.	3.	<i>Afzetten</i> , (ontzetten), afscheid geven,	
<i>Aanwezig</i> , aanwezend, tegenwoordig.	3.	bedanken, ontslaan.	4.
<i>Aanwijzen</i> , aanduiden, aantoonen.	1.	<i>Afzweren</i> , verloochenen, verzaken.	6.
<i>Aansienlijk</i> , achtbaar.	4.	<i>Ajuin</i> , uijen.	6.
<i>Aar</i> , halm.	24.	<i>Akkerbouw</i> , landbouw.	6.
<i>Aardig</i> , mooi, schoon, fraai, lief,		<i>Ambacht</i> , beroep, handwerk.	7.
aardig, hupsch.	30.	<i>Althans</i> , altoos.	6.
<i>Aas</i> , voedsel.	4.	<i>Altoos</i> , altijd, immer.	7.
<i>Achtbaar</i> , aanzienlijk.	4.	<i>Altijd</i> , altoos, immer.	7.
<i>Achterklappen</i> , kwaadspreken, las-		<i>Avontuur</i> , gebeurtenis, voorval,	
teren.	27.	toeval.	7.

B.	bl.	B.	bl.
<i>Baar</i> , staaf.	7.	<i>Benijden</i> , misgannen.	29.
<i>Baatsucht</i> , hebzucht, eigenbaat, eigenbelang.	7.	<i>Bepalen</i> , vaststellen.	10.
<i>Balsem</i> , zalf.	36.	<i>Beroep</i> , ambacht, handwerk.	7.
<i>Bal</i> , bol, kloot.	26.	<i>Berouw</i> , boetvaardigheid, leedwezen.	10.
<i>Barak</i> , kazerne.	8.	<i>Besmetten</i> , aansteken.	3.
<i>Bcboeten</i> , aanhalen, bekeuren.	1.	<i>Besprengen</i> , besprenkelen, besproeijen.	11.
<i>Bedanken</i> , afdanken, afschaffen, afscheid geven, ontslaan, afzetten, (ontzetten).	4.	<i>Besprekelen</i> , besprengen, besproeijen.	11.
<i>Bedelaar</i> , schooijer.	8.	<i>Besproeijen</i> , besprenkelen, besprengen.	11.
<i>Bedriegerij</i> , bedrog.	8.	<i>Betoog</i> , verhoog.	34.
<i>Bedrog</i> , bedriegerij.	8.	<i>Beul</i> , scherpregher, henker.	13.
<i>Begaan</i> , plegen.	9.	<i>Bevallen</i> , aanstaan, behagen.	3.
<i>Begeven</i> , verlaten.	9.	<i>Bevreemd</i> , verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontsteld, ontzet, verslagen, verbijsterd.	12.
<i>Beeld</i> , afbeelding, afbeeldsel, beeldtenis.	4.	<i>Beweren</i> , staande houden.	13.
<i>Beeldendienst</i> , afgodendienst, afgodderij.	5.	<i>Bewoner</i> , inwoner, ingezeten, ingeland.	13.
<i>Beek</i> , kil, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal, vaart.	11.	<i>Bezien</i> , bezigtigen.	13.
<i>Beemd</i> , weide, weiland.	8.	<i>Bezigtigen</i> , bezien.	13.
<i>Beest</i> , dier.	9.	<i>Bidden</i> , aanroepen, smeeken.	2.
<i>Behagen</i> , aanstaan, bevallen.	3.	<i>Bijdrage</i> , aanhangsel, bijvoegsel, bijlage.	2.
<i>Bek</i> , mond, muil, neb, snavel, sneb, snoet of snuit.	9.	<i>Bijlage</i> , aanhangsel, bijvoegsel, bijdrage.	2.
<i>Bekennen</i> , belijden.	10.	<i>Bijzonder</i> , aanmerkelijk, merkwaardig, opmerkelijk.	2.
<i>Bekeuren</i> , aanbalen, beboeten.	1.	<i>Bijvoegsel</i> , aanhangsel, bijlage, bijdrage.	2.
<i>Bekoren</i> , vervoeren, vervoeren.	10.	<i>Boetvaardigheid</i> , berouw, leedwezen, wroeging.	10.
<i>Beer</i> , (beervarken), big, varken, zeug, zwijn.	37.	<i>Big</i> , beer, (beervarken), zeug, zwijn.	37.
<i>Bekwaam</i> , knap, handig.	26.	<i>Bexitter</i> , eigenaar.	21.
<i>Belijden</i> , bekennen.	10.	<i>Blaam</i> , verwijt.	13.
<i>Beminnaar</i> , minnaar, liefhebber.	10.	<i>Blood</i> , versaagd, vreesachtig.	14.
<i>Bende</i> , aanhang, factie, partij, rot.	1.		

B.

	bl.
<i>Bloot</i> , naakt.	14.
<i>Bol</i> , bal, klood.	26.
<i>Boomvrucht</i> , fruit, ooft.	14.
<i>Bolster</i> , dop.	14.
<i>Booze</i> , drommel, duivel, satan.	14.
<i>Borg</i> , gijzelaar.	15.
<i>Borgen</i> , leenen, ontleenen.	15.
<i>Bouwen</i> , oprigten, stichten.	15.
<i>Braaf</i> , eerlijk.	16.
<i>Brengen</i> , halen.	24.
<i>Brij</i> , pap.	16.
<i>Broddelen</i> , knoeijen.	16.
<i>Bron</i> , wel.	16.
<i>Burgwal</i> , gracht, kaai.	17.

C.

<i>Cedel</i> , ceel.	27.
<i>Ceel</i> , cedel.	27.

D.

<i>Dal</i> , vallei, vlakke.	17.
<i>Dartel</i> , weelderig, wulpsch.	17.
<i>Derven</i> , missen, ontberen.	17.
<i>Deugniet</i> , guit, fielt, schelm, schurk, schoft, spitsboef.	22.
<i>Dier</i> , beest.	9.
<i>Dik</i> , gezet, lijvig.	18.
<i>Ding</i> , zaak.	18.
<i>Dingen</i> , knibbelen.	18.
<i>Diach</i> , tafel.	18.
<i>Diachgenoot</i> , tafelvriend.	19.
<i>Dobbelen</i> , spelen.	19.
<i>Donker</i> , duister, somber.	19.
<i>Dood</i> , gestorven, levenloos, ontsield, overleden,	19.
<i>Doodsch</i> , akelig.	20.
<i>Doodslag</i> , manslag, moord.	28.
<i>Doorboren</i> , doorsteken.	20.

D.

	bl.
<i>Doorsteken</i> , doorboren.	20.
<i>Dop</i> , holster.	14.
<i>Dragen</i> , torschen.	20.
<i>Dragen</i> , etteren, zweren.	20.
<i>Drift</i> , hartstogt.	20.
<i>Drommel</i> , booze, duivel, satan.	14.
<i>Duister</i> , donker, somber.	19.
<i>Duivel</i> , drommel, booze, satan.	14.

E.

<i>Echtgenoot</i> , echtvriendin, ega, egade, ga, gemaal, wederhelft.	21.
<i>Echtvriendin</i> , echtgenoot, ega, egade, ga, gemaal, wederhelft.	21.
<i>Ega</i> , echtgenoot, echtvriendin, ega, ga, gemaal, wederhelft.	21.
<i>Egade</i> , echtgenoot, echtvriendin, ega, ga, gemaal, wederhelft.	21.
<i>Eigenaar</i> , bezitter.	21.
<i>Eigenbaat</i> , baatzucht, hebzucht, eigenbelang.	7.
<i>Eigenbelang</i> , eigenbaat, baatzucht, hebzucht.	7.
<i>Eigenliefde</i> , zelfliefde.	21.
<i>Erf</i> , grond.	22.
<i>Erfprins</i> , kroonprins.	27.
<i>Eten</i> , vreten, spijzen.	22.
<i>Etteren</i> , dragen, zweren.	20.

F.

<i>Factie</i> , aanhang, bende, partij, rot.	1.
<i>Femelaar</i> , fijmelaar, (fremelaar, fijmelaar), huichelaar, geveinsde, schijnheilige.	22.
<i>Fielt</i> , schelm, schurk, schoft, spitsboef, guit, deugniet.	22.
<i>Fleemen</i> , liefkosen, vleijen.	23.

F.

	bl.
<i>Fraai</i> , mooi, schoon, lief, aardig,	
hupsch.	30.
<i>Fruit</i> , boomvrucht, ooft.	14.

G.

<i>Gade</i> , echtgenoot, echtvriendin, ega,	
gade, ga, gemaal, wederhelst.	21.
<i>Geboorteland</i> , vaderland, moederland.	34.
<i>Gemaal</i> , gade, echtgenoot, echtvrien-	
din, ega, gade, wederhelst.	21.
<i>Gestorven</i> , dood, levenloos, ont-	
zield, overleden.	19.
<i>Getal</i> , aantal, menigte.	3.
<i>Gcul</i> , beek, kil, rivier, vloed,	
stroom, goot, sleuf, sloot, gracht,	
vliet, kanaal, vaart.	11.
<i>Geveinsde</i> , fijmelaar (fremelaar,	
femelaar), huichelaar, schijnheilige.	22.
<i>Gewis</i> , vast, zeker.	23.
<i>Gezet</i> , dik, lijvig.	18.
<i>Gezigteinder</i> , kim, horizon.	25.
<i>Gijzelaar</i> , berg.	15.
<i>Glimlagchen</i> , meesmuilen, grimlag-	
chen.	28.
<i>Goot</i> , gcul, beek, kil, rivier, vloed,	
stroom, sleuf, sloot, gracht,	
vliet, kanaal.	11.
<i>Gracht</i> , goot, gcul, beek, kil,	
rivier, vloed, stroom, sleuf,	
sloot, vliet, kanaal.	11.
<i>Gramschap</i> , toorn.	34.
<i>Grijpen</i> , vangen, vatten.	23.
<i>Grond</i> , erf.	21.
<i>Guit</i> , fielt, schelm, schurk, schoft,	
spitsboef, deugniet.	22.

H.

<i>Haan</i> , hoen, hen, kieken, (kuiken).	24.
--	-----

H.

	bl.
<i>Haat</i> , vijandschap, wrok.	35.
<i>Hakkelen</i> , stamelen, stotteren.	24.
<i>Halen</i> , brengen.	24.
<i>Halm</i> , aar,	24.
<i>Handig</i> , bekwaam, knap.	26.
<i>Hartstogt</i> , drift.	20.
<i>Hebzucht</i> , haatzucht, eigenbaat, ei-	
genbelang.	7.
<i>Heet</i> , warm.	24.
<i>Hen</i> , haan, hoen, kieken (kuiken).	24.
<i>Henker</i> , beul, scherpreger.	13.
<i>Hoer</i> , hen, haan, kieken, (kuiken).	24.
<i>Hollandach</i> , nederduitsch, nederlandsch.	33.
<i>Horizon</i> , gezigteinder, kim.	25.
<i>Huichelaar</i> , fijmelaar (fremelaar,	
femelaar), geveinsde, schijnheilige.	20.
<i>Hupsch</i> , aardig, fraai, lief, mooi,	
schoon.	30.
<i>Huwbaar</i> , manbaar.	28.

I.

<i>Immer</i> , altijd, altoos.	7.
<i>Inbreuk op de wet</i> , wetschennis,	
regtsverkrachting.	25.
<i>Indienen</i> , inleveren.	25.
<i>Ingeland</i> , bewoner, inwoner, inge-	
zeten.	13.
<i>Ingezet</i> , ingeland, bewoner, in-	
woner.	13.
<i>Inkwartiering</i> , inlegering.	25.
<i>Inlegering</i> , inkwartiering.	25.
<i>Inleveren</i> , indienen.	25.
<i>Inwoner</i> , ingezet, ingeland, be-	
woner.	13.

K.

<i>Kaai</i> , burgwal, gracht.	17.
<i>Kaam</i> , schimmel.	25.

K.

L.

	bl.
<i>Kanaal</i> , beek, kil, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, vaart.	11.
<i>Kazernes</i> , barak.	8.
<i>Kevie</i> , kooi, kouw.	25.
<i>Kieken</i> (kuiken), hoen, hen, haan.	24.
<i>Kil</i> , kanaal, beek, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, vaart.	11.
<i>Kim</i> , gezigteinder, horizon.	25.
<i>Kinderachtig</i> , kinderlijk, kindsch, kindscheid, kinderjaren.	26.
<i>Klip</i> , rots.	26.
<i>Kloot</i> , bal, bol.	26.
<i>Knap</i> , bekwaam, handig.	26.
<i>Knoeien</i> , broddelen.	16.
<i>Koken</i> , sieden.	36.
<i>Kooi</i> , kevie, kouw.	25.
<i>Koon</i> , wang.	36.
<i>Kouw</i> , kevie, kooi.	25.
<i>Kronijk</i> , jaarboek.	27.
<i>Kroonprins</i> , erfprins.	27.
<i>Kwaadspreken</i> , achterklappen, lasteren.	27.
L.	
<i>Landbouw</i> , akkerbouw.	6.
<i>Lasteren</i> , achterklappen, kwaadspreken.	27.
<i>Leedwesen</i> , berouw, boetvaardigheid, wroeging.	10.
<i>Leenen</i> , borgen, ontleenen.	15.
<i>Levend</i> , levendig.	27.
<i>Levendig</i> , levend.	27.
<i>Levenloos</i> , dood, gestorven, ontzield; overleden.	19.
<i>Lief</i> , aardig, fraai, hupsch, mooi, schoon.	30.

<i>Liefhebber</i> , beminnaar, minnaar.	10.
<i>Liefkosen</i> , flemen, vleijen.	23.
<i>Lijst</i> , cedel, (ceel).	27.
<i>Lijvig</i> , dik, gezet.	18.
<i>Lomp</i> , onbeleefd, onbeschoft.	27.

M.

<i>Mak</i> , tam.	28.
<i>Malsch</i> , murw.	32.
<i>Manbaar</i> , huwbaar.	28.
<i>Manslag</i> , doodslag, moord.	28.
<i>Meesmullcn</i> , glimlagchen, grimlagchen.	28.
<i>Meineed</i> , valsche eed.	28.
<i>Menigen</i> , velen.	29.
<i>Menigte</i> , aantal, getal.	3.
<i>Menschenliefde</i> , menschlievendheid.	29.
<i>Merkwaardig</i> , aanmerkelijk, bijzonder, opmerkelijk.	2.
<i>Mijden</i> , vermijden.	29.
<i>Minnaar</i> , beminnaar, liefhebber.	10.
<i>Misdaad</i> , misdrijf, overtreding, wanbedrijf.	29.
<i>Misdrijf</i> , misdaad, overtreding, wanbedrijf.	29.
<i>Misgunnen</i> , benijden.	29.
<i>Mismaakt</i> , misvormd, wanschapen, vanstaltig.	30.
<i>Missen</i> , derven, ontberen.	17.
<i>Mistrouwen</i> , wantrouwen.	30.
<i>Misvormd</i> , mismaakt, wanschapen, vanstaltig.	30.
<i>Moederland</i> , Geboorteland, Vaderland.	34.
<i>Moeras</i> , broek.	16.
<i>Moeten</i> , verpligt zijn.	30.
<i>Mond</i> , bek, muil, neb, snoel, snavel, sueb, snoet of smit.	9.
<i>Mooi</i> , aardig, fraai, hupsch, lief, schon.	30.

M.

	bl.
<i>Moord</i> , doodslag, manslag.	38.
<i>Muil</i> , bek, mond, neb, smoel, snavel, sneb, snoet of snuit.	9.
<i>Murw</i> , malsch.	3a.
<i>Muur</i> , wand.	36.

N.

<i>Naakt</i> , bloot.	14.
<i>Naastbestaande</i> , nabestaande.	3a.
<i>Nakomen</i> , volbrengen.	3a.
<i>Nederduitsch</i> , hollandsch, nederlandsch.	33.
<i>Nederlandsch</i> , hollandsch, nederduitsch.	33.
<i>Nijd</i> , afgunst, wangunst.	5.

O.

<i>Onachtsaam</i> , achteloos, onoplettend, slof.	5.
<i>Onbeleeft</i> , lompe onbeschoft.	27.
<i>Onbeschoft</i> , lompe, onbeleeft.	27.
<i>Onderscheid</i> , verschil.	33.
<i>Oeneig</i> , oneens.	33.
<i>Oeens</i> , oneinig.	33.
<i>Oeerlijk</i> , eerloos.	31.
<i>Onoplettend</i> , achteloos, onachtszaam, slof.	5.
<i>Ontberen</i> , derven, missen.	17.
<i>Onthalsen</i> , onthoofden.	33.
<i>Ontleenen</i> , borgen, leenen.	15.
<i>Ontslaan</i> , afdanken, afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan.	4.
<i>Ontroerd</i> , bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontsteld, ontzet, verslagen, verbijsterd.	19.
<i>Ontstelt</i> , bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontzet, verslagen, verbijsterd.	19.

O.

	bl.
<i>Ontwennen</i> , afwennen.	6.
<i>Ontzetten</i> , afdanken, afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan.	4.
<i>Ontzet</i> , bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontsteld, verslagen, verbijsterd.	4.
<i>Ontzield</i> , dood, gestorven, levenloos, overleden.	19.
<i>Oeft</i> , hoomvrucht, fruit.	14.
<i>Oorsprong</i> , bron.	16.
<i>Ophangen</i> , opkooopen.	33.
<i>Opkooopen</i> , ophangen.	33.
<i>Opmerkelijk</i> , aanmerkelijk, bijzonder, merkwaardig.	2.
<i>Oprigten</i> , bouwen, stichten.	15.
<i>Orakel</i> , godspraak.	33.
<i>Overleden</i> , dood, gestorven, levenloos, ontzield.	19.
<i>Overtreding</i> , misdaad, misdrijf, wanbedrijf.	29.

P.

<i>Pap</i> , brij.	16.
<i>Partij</i> , aanhang, bende, factie, rot.	1.
<i>Plegen</i> , begaan.	9.

R.

<i>Rechtsverkrachting</i> , inbreuk op de wet, wetschennis.	19.
<i>Rein</i> , zuiver, schoon.	34.
<i>Rieken</i> , ruiken.	34.
<i>Rivier</i> , beek, kil, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal, vaart.	11.
<i>Rot</i> , aanhang, bende, factie, partij.	1.
<i>Rots</i> , klip.	26.
<i>Ruiken</i> , rieken.	34.

S.

V.

	bl.
<i>Satan</i> , booze, drommel, duivel.	14.
<i>Schelm</i> , deugniet, guit, fielt, schoft, schurk.	22.
<i>Scherpreger</i> , beul, henker.	13.
<i>Schimmel</i> , kaam.	25.
<i>Schooijer</i> , bedelaar.	8.
<i>Schoon</i> , aardig, fraai, hupsch, lief, mooi.	44.
<i>Schoon</i> , rein, zuiver.	34.
<i>Schurk</i> , schelm, deugniet, guit, fielt, schoft.	22.
<i>Slof</i> , achteloos, onachtzaam, onoplettend.	44.
<i>Smeeken</i> , bidden, aanroepen.	2.
<i>Somber</i> , donker, duister.	19.
<i>Spelen</i> , dobbelen.	19.
<i>Spijzen</i> , eten, vreten.	22.
<i>Staaft</i> , haar.	7.
<i>Sprek en</i> , zeggen.	36.
<i>Staa nde houden</i> , beweren.	13.
<i>Stamelen</i> , hakkelen, stotteren.	24.
<i>Stichten</i> , bouwen, oprigten.	15.
<i>Stotteren</i> , hakkelen, stamelen.	24.

T.

<i>Tafel</i> , disch.	18.
<i>Tafelvriend</i> , dischgenoot.	19.
<i>Tam</i> , mak.	28.
<i>Tegen</i> , jegens.	25.
<i>Tegenwoordig</i> , aanwezig, aanwerig.	3.
<i>Te last leggen</i> , aandichten.	1.
<i>Toeval</i> , avontuur, gebeurtenis, voorval.	7.
<i>Toorn</i> , gramschap.	34.
<i>Torschen</i> , dragen.	20.

U.

<i>Uijen</i> , ajuin.	6.
-----------------------	----

	bl.
<i>Vaderland</i> , moederland, geboorteland.	34.
<i>Vallei</i> , dal, vlakke.	17.
<i>Valsche eed</i> , meineed.	28.
<i>Vangen</i> , grijpen, vatten.	23.
<i>Vast</i> , gewis, zeker.	34.
<i>Varken</i> , beer (beervarken), big, zeug, zwijn.	36.
<i>Vaststellen</i> , bepalen.	10.
<i>Vatten</i> , grijpen, vangen.	23.
<i>Velen</i> , menigen.	24.
<i>Verantwoordelijk</i> , aansprakelijk.	3.
<i>Verlaten</i> , begeven.	9.
<i>Verloochenen</i> , afzweren, verzaken.	6.
<i>Vermijden</i> , mijden.	29.
<i>Verplicht zijn</i> , moeten.	30.
<i>Verruilen</i> , verwisselen.	34.
<i>Versaagd</i> , bloed, vreesachtig.	14.
<i>Verschieten</i> , voorschieten.	35.
<i>Vertoog</i> , betoog.	34.
<i>Verwisselen</i> , verruilen.	34.
<i>Verwonderen</i> , verbazen.	12.
<i>Verwijt</i> , blaam.	13.
<i>Verzaken</i> , afzweren, verloochenen.	6.
<i>Vijandschap</i> , haat, wrok.	35.
<i>Vlakte</i> , dal, vallei.	17.
<i>Vlieden</i> , vlugten.	35.
<i>Voedsel</i> , aas.	4.
<i>Vlugten</i> , vlieden.	35.
<i>Volbrengen</i> , nakomen.	32.
<i>Voldoen</i> , betalen.	11.
<i>Voorberigt</i> , voorrede.	35.
<i>Voorouderen</i> , voorvaderen.	35.
<i>Voorschieten</i> , verschieten.	35.
<i>Vreesachtig</i> , bloed, versaad.	14.
<i>Vreten</i> , spijzen.	22.
<i>Vrouwachtig</i> , vrouwelijk.	36.

W.			W.	
<i>Wanbedrijf</i> , misdaad, overtreding, misdrijf.	bl. 29.		<i>Wroeging</i> , berouw, boetyaardigheid, leedwezen.	bl. 10.
<i>Wand</i> , muur.	36.		<i>Wrok</i> , haat, vijandschap.	35.
<i>Wang</i> , koon.	36.		<i>Wulpsch</i> , dartel, weelderig.	17.
<i>Wangunst</i> , afgunst, nijd.	5.		Z.	
<i>Wanschapen</i> , mismaakt, misvormd, wanstaltig.	30.		<i>Zaak</i> , ding.	18.
<i>Wantrouwen</i> , mistrouwen.	30.		<i>Zalf</i> , balsem.	36.
<i>Warm</i> , heet.	24.		<i>Zeggen</i> , spreken.	36.
<i>Weelderig</i> , dartel, wulpsch.	17.		<i>Zelfliefde</i> , eigenliefde.	21.
<i>Weide</i> , beemd, weiland.	8.		<i>Zeker</i> , gewis, vast.	34.
<i>Wel</i> , bron.	16.		<i>Zieden</i> , koken.	36.
<i>Wetschennis</i> , inbreuk op de wet, regtsverkrachting.	25.			

